

K.: **Kupujte domače blago!**

Še pred leti se marsikomu ni zdel umesten ta klic. Evropa, ali če hočete ves svet je gospodarski organizem, kjer ima vsaka pokrajina svojo posebno funkcijo, kakor jo imajo v človeškem telesu srce, pljuča, koža, želodec itd. So pokrajine, ki nam dobavljajo predvsem žito, druge sadje, volno, bombaž, živino, rudo itd. Na drugi strani pa imamo preobljudene dežele, predvsem pa mesta, kjer mora živeti ljudstvo od industrije, od izdelkov, ki jih prodaja onemu, ki se peča predvsem s poljedelstvom.

Poklic prvih je pridelovanje živeža, drugi stanovi, ljudstva, cele generacije pa se izurijo v raznih obrtih in pridobijo tako s svojim umom in vzgojo monopol za obrt, kakor jo ima drugod poljedelec po legi in klimatičnih razmerah svoje zemlje.

Med mestom in deželo, med izrazito agrarnimi in industrijskimi državami pa mora vladati harmonija in zdravo razmerje, da imajo vsi ljudje dovolj dela in jela.

Največ radi iskanja za čim večjim zaslužkom svojega prebivalstva ali svojih podjetij so se lotevale tudi agrarne države nepotrebne industrije in nasprotno: industrijske države so hotele postati neodvisne od tujega uvoza poljskih pridelkov in pridelovati vse doma. Veliko vlogo pa je igralo tudi medsebojno nezaupanje in priprava za slučaj vojne.

Posledico takega stanja vidimo lepo doma. Koliko je včasih šlo mleka v Trst, na Dunaj, kam vse je šel naš sir, salame, živina, naš les, naša suha roba itd.! Danes pa se kopljemo v lastnem bogastvu in ne vemo, kam s temi pridelki. Pri vsem tem pa si naš kmet ne more kupiti najpotrebnejšega pri svojem gospodarstvu.

Kdo je tega nezdravega stanja kriv, ne vemo in se ne da to dokazati in so odveč rekriminacije. Povedal pa nam je dosti jasno naš minister trgovine, da je bila naša vlada do skrajnosti popustljiva in kulantna in da so sosednje države tiste, ki so se obdale s carinskim zidom, da ne moremo tja izvažati svojih pridelkov niti ne za mal denar.

Veljati mora pač tudi za nas geslo, ki ga imajo druge države že dolgo: Kupujte domače blago! Le na ta način se bomo ubranili nadmoči sosednjih industrijskih držav, ki ne kupujejo več naših produktov, sami

pa ponujajo svoje industrijske izdelke, ki niso vedno najboljše po svoji kvaliteti, četudi so na oko lepo izdelani.

Za primer, kako izgleda taka »vojna« in kako se lahko tudi agrarna država osamosvoji od industrijske, nam lahko služi Madžarska pred vojno. Po uvedenem dualizmu je mislila Avstrija, da ima vso moč in predvsem agrarno Madžarsko v rokah. Pa so začeli Madžari rabiti samo blago, ki je bilo izdelano doma, v deželah krone sv. Štefana. Nosili so začetkoma raševino, pa domoljubje in šovinizem je premagal vse ovire in sčasoma je imela Madžarska že lastno in močno tekstilno industrijo. Gradili so železnico na Reko z materialom, ki je bil izdelan na Madžarskem, bojna ladja St. Istvan je morala biti izdelana iz madžarskega materiala.

Tudi naša tekstilna industrija je že na taki višini, da ni treba začeti z raševino. Celo preveč je solidna, tako da je neki inozemski potnik podučeval naše ljudi in neko tovarno: Kako pa delate! Vaše naramnice so tako močne, da se lahko nosijo 10 let. Izdelovati jih morate sicer lepo in čedno, toda tako, da se strgajo po dveh letih, sicer ne boste kmalu drugih prodali!

Podobno bi se dalo povedati še o marsikateri drugi naši industrijski panogi.

Ni zdravo to stanje in se protivi ta »vojna« zadrugi in zadrugi in zadrugi principu, ki pozna samo ljudi in ne pozna ne države in ne meje v gorenjem smislu besede. Toda nimamo tu posla z inozemskimi zadrugami, temveč z inozemskim kapitalizmom, ki smo se ga naučili spoznavati med vojno in ki gleda danes naokoli, koga bi si podjarmil. Razmere nam narekujejo samoobrambo. Država in vsi državljani se moramo tega zavedati in se uživeti v vlogo kmeta, ki skuša živeti od tega, kar mu nudi lastna gruda.

Naša zadruga je že davno usmerila to pot, da kupuje čim več doma, domače blago in tudi naloga našega članstva je, da se tega zaveda in da kupuje predvsem doma, v zadrugi, če se hočemo otresti tujega vpliva in tujega kapitala. Zadruga ne dela radi dobička, ker ni tu nobene osebe, ki bi imela lastni interes ali pričakovala lastni, osebni dobiček.

Toda zadruga gleda v bodočnost, da bodo imeli člani dobiček in da bodo neodvisni od zunanjega kapitala, ki nam ni posebno naklonjen in ki nas smatra kot kolonijo, kot objekt eksploatacije.

E. T.:

Kredit in gotovina

»Večina ljudi noče štediti, je pa k varčevanju prisiljena.« Na to malo resnico, ki jo je nekje zapisal moderni narodni gospodar Herbert E. Casson, sem se spomnil, ko sem slišal, da so bili nekateri naši zadrugarji nevoljni, ker jim dividende niso bile izplačane na roko, temveč jih je zadruga zadržala v kritje dolga, ki so ga bili napravili. Nekdo med njimi se je hudoval še posebno, češ, da je dividendo nameraval porabiti za potovanje!

Nikomur nismo zavidni, ako si privošči tudi zabavo. Vsi moške pa vemo, da nam je pred zabavo — dolžnost. »Navsezadnje pa je prav malo ljudi, ki si lahko kupijo vsega, česar poželijo.« To drugo malo resnico dostavlja H. E. Casson oni, ki je zapisana v začetku.

Ni mogoče v kratkem članku jasno pokazati z vseh strani veliko važnost, ki jo ima za prospeh nabavljalne zadruga takojšnje plačevanje. Par naslednjih vrstic pa bo morda dalo vzpodbude za nadaljnje razmišljanje in preresetavanje stvari, ki je za nas vse tolikšne važnosti. V prijateljskem razgovoru se bodo potem morda le odprle oči nekaterim našim tovarišem, ki hodijo slepi med nami.

Od nekdanj že so menili lahkomiselnih ljudi, da jim nabavljalna zadruga tem več koristi, čim več blaga jim daje na upanje. Naravno! Siromaštvo in beda sta dala vzpodbudo za ustanavljanje nabavljalnih zadrug. Siromak pričakuje v svojih preprostih mislih od zadruga rešitve iz vseh zagat, v prvi vrsti iz denarnih zadreg. Najbolj pri roki mu je kupovanje brez denarja. Da bo treba dolgove plačati, na to ne pomisli. Tu mora zanj misliti zadruga. Napačno mnenje o koristi kreditov je v zadrugah prevladovalo vse dotlej, dokler niso ljudje v Rochdalu dokazali nasprotno s praktičnim uveljavljenjem principa, ki so ga bili postavili: Roba se prodaja le proti plačilu v gotovini! Do utrditve tega principa zadruga niso mogle zadihati, že ob ustanovitvi je bila vsaka zapisana smrti.

Belgijski zadrugarji so dalekosežno važnost principa prodaje proti gotovini prav debelo podčrtali z dejanji. Tam ne zahtevajo člani, da jim naj zadruga dovoljujejo kreditov, nasprotno, sami otvarjajo zadrugam znatne kredite s tem, da plačujejo n. pr. kruh vnaprej. Kupijo si za gotov denar pločevinastih znamk, katere potem tekom sedmih ali štirinajstih dni zamenjavajo v združni trgovini za kruh. Ali ne nudi tako plačevanje vnaprej zadrugi idealnih pogojev za obratovanje?

Moč zadruga je v tem, da razpolaga s tolikšnjimi vsotami lastnega denarja, da lahko kot kupec, ki plačuje v gotovini, izbira robo in prodajalca ter določa s tem cene na trgu. Trgovec ponajveč ne dela s svojim denarjem. Biti mora poslušen onim, ki so mu denar za obratovanje posodili. Z velikim delom dobička se ne okorišča on sam, temveč gre ta dobiček skozi njegov žep v blagajne bank in bogatinov. Zadruga pa, ki ima denar, je svobodna. Ali naj kakor ti trgovci tudi zadruga zapravi svojo prostost? Ali naj daje članom blago na upanje pa si istočasno izposoja denar, da zamore vzdrževati zalogo na potrebnih višini? Ali naj zadruga zbira denar svojih članov zato, da ga bo nosila bankam za obresti?

Neizbežna posledica takega gospodarjenja bi bilo zvišanje cen v trgovini, kajti treba je obresti prišteti prodajni ceni. Tako zvišane cene morajo plačevati vsi zadrugarji in tako vidimo, da morajo plačevati obresti za dolg nerednežev tudi oni, ki z rednim plačevanjem, poštenostjo, solidnostjo in pravilnim pojmovanjem združne misli poskušajo tako neresno poslovanje preprečiti. Vsi moramo uvideti, da ne more biti namen zadruga združe-

vanje nesposobnih, nereelnih in zadolženih gospodarjev, temveč da je njen cilj solidarna pomoč vsem poštenim in zmožnim, a slabotnim gospodarjem, da ti v njej združijo svoje majhne moči s silo, ki je zmožna kljubovati bolj ali manj mogočnim privatnim kapitalom. Klin se s klinom izbija, pravijo, a denar se le z denarjem premaguje!

Poudariti je treba še dejstvo, da nič tako ne zapeljuje ljudi k zapravljanju kakor cenen kredit. Polno nepotrebnega si človek privošči, če mu za to ni potreben takoj denar. Trgovci preudarno računajo s tem in privabljajo odjemalce s prodajo na kredit. Preden so se kupci prav zavedli, so zadolženi pri trgovcu in redko se posreči, da se iz teh zank izmotajo. Ponajveč niso nikdar več prosti. Kajti, kakor ni prost zadolžen trgovec, tako ni prost zadolžen konsument; ne more kupovati po lastnem okusu in pri poljubnem trgovcu. Kdor je zapeljan k zapravljanju, si tako lahko ne opomore in zapravlja brez pomisleka, dokler ga ne zruši tisti, ki ga je k zapravljanju navajal. Vse to trgovci prav dobro vedo. Ali ni torej v prid konsumentov, če jih zadruga navaja, da ne zakolebajo v tako suženjstvo?

Pri nas? Primer, ki sem ga navedel uvodoma, kaže slabo pojmovanje združništva. Ta primer ni osamljen. Imamo pa zavednih zadrugarjev, ki so vprašanje takojšnjega plačila že pred leti iznesli na občnem zboru, a žal v nesprejemljivi obliki. Vsekakor razmere niso idealne. Jasno nam jih predočijo »Slike iz združnih ustanov«, ki smo jih letos dobili za novo leto in ki zaslužijo več pažnje, kakor jim jo običajno posvečamo.

Oglejmo si za primer sliko 19! Kaže nam, da je bila zadruga vsako leto bolj zadolžena, da je ta dolg dosegel v letu 1931. relativno na vsakega člana znesek Din 950.— (Din 770.— pri savezu in Din 180.— drugje). To pomeni, da je vsak član plačal v tem letu za to vsoto Din 38.— obresti, kar je seveda minimum, ker velja le pri najnižji obrestni meri 4 odstotkov. Če se vprašamo, kdo je zakrivil ta izdatek iz žepov zadrugarjev, pridemo do odgovora: Neredni plačniki! — Slika 18 nas namreč uči, da je vsak član dolžan zadrugi Din 920.—. Ta številka je izračunana tako, da je vsota dolgova deljena s številom članov in je torej povprečna. V resnici pomeni, da so nekateri člani dolžni več, drugi pa nič. — Obe sliki nam povesta: če bi vsak član plačal zadrugi, kar ji je dolžan, bi lahko zadruga poravnala vse svoje dolgove. Kajti razlika med dolgom zadruge in dolgom združnikov, t. j. Din 30.—, je krita z obrestmi dolga, to je z onimi Din 38.—, ki jih zadruga plačuje upnikom.

Često nas hočejo nevedneži poučiti in pravijo, da naj naša zadruga vendarle široko odpre vrata kreditom, češ, da zadruga pri tem ne riskira toliko kot trgovec. Res je, da daje naš Zakon o zadrukah veliko moč nad službenimi prejemki zadrugarjev, res je, da je zadruga preudarno osigurala svoje zahtevke s posmrtnimskim fondom, vendar pa so gornja izvajanja pokazala dovolj tehtnih razlogov, da moramo vztrajati na paroli: Proč z dolgovi!

Zadruga se mora brezpogojno iznebiti vseh večjih dolžnikov in vseh nerednih plačnikov. Dolžnost nas vseh, ki uvidimo neizogibno potrebo takojšnjega plačila v trgovini ali vsaj plačila po prvem izplačevanju službenih prejemkov, pa je, da vsakogar, ki nadleguje zadrugo z zahtevami po kreditu, najpoprej mirno poučimo. Če tako ne dosežemo uspehov, mu pa moramo povedati, da si z zadolževanjem sam daje sramoten pečat.

Ali tako strogo postopanje zares ni človeško? Priznati moramo, da kljub slabim prejemkom železničarju ni treba zaiti v tako stisko, da bi si hrane ne mogel plačevati sproti. A po nesreči je lahko zabredel kdo v zagato. Nima denarja vsak, da bi lahko plačal obleko takoj. Morda bi kdo rad z rednim gospodarjenjem nekaj prihranil, a denar rabi vnaprej. — Tu je naša zadruga prav po nepotrebnem preveč liberalna. Saj imamo kreditno zadrugo! Tam bo za svoj dolg sam jamčil, bo zanj sam plačeval obresti in tega bremena ne bo valil na druge. Tu je tudi izhod za našo Nabavljalno zadrugo: Od vseh onih, ki so dolžni večje zneske, naj denar iztirja, pa naj si najamejo poštenega posojila v kreditni zadrugi.

Rochdalskemu principu plačevanja v gotovini moramo pomagati tudi v naši zadrugi do veljave, vse one, ki nočejo štediti, prisiliti do tega in jim tako pomagati do urejenih razmer, pa čeprav proti njihovi volji, ki nasprotuje interesom večine.

E. J.: **Pomen žene v združništvu**

Marsikdo se je gotovo že vprašal: kako da ne najdemo v različnih odborih naših zdrug ženà, zakaj jih vidimo zelo redko na naših članskih sestankih in občnih zborih? Porodi se nam skoraj nehote misel, da ni ženi prisojena nobena vloga v zadrugi in da se združništvo razvija mimo in preko nje. V zmoti pa je oni, ki tako misli, ker najtežje in glavno delo je na ramah naših žena in velja, ali bi vsaj morala veljati tudi za zadruge stara prislovica, da podpira žena tri vogale hiše.

Danes stoje naše žene v vročem boju za svoj obstanek in za obstanek svoje družine. Da bi se v tem boju zavedale svoje velike naloge in uvidele, kaj imajo storiti! Naše žene velikokrat ne razumejo borbe svojih mož, ne uvidijo, da je borba za obstanek in pravice službojemalca potegnila tudi njo — gospodinjo in mater — s seboj. Veliko bi bilo doseženega za združni pokret, če bi se posrečilo zbuditi v ženah pravo razumevanje za važnost zdrug in združnega dela in če bi vse žene prise-gale na temelje združnega prepričanja!

Delo mož, ki se udejstvujejo na združnem polju, je le polovično, če ga ne branijo in ga s svojim delom ne dopolnijo naše žene. Po vsem svetu se širi že skozi desetletja glas, se čuje na zborovanjih, čita v časopisih in letakih: »Kapitalizem je moloh, ki ugonablja milijone družin, ugonablja milijone rojenih in nerojenih otrok, zato boj kapitalizmu!« In če pogle-

damo natančneje, kdo podpira ta kapitalizem, vidimo mnogo, prav mnogo žena, ki mu opravljajo suženjsko delo. V raznih trgovinah jih vidimo, kako pomagajo z nakupom vsega mogočega blaga množiti privatni kapital in si zapravljajo svojo neodvisnost. Plačujejo cene, ki jih diktira tovarnar in trgovec, na kakovost blaga pa ne gledajo; skratka: postale so sužnje velekapitalista.

In vendar, kakšno silo imajo žene v svojih rokah!

Predstavljajmo si našo ženo-gospodinjo, ko stoji ob štedilniku, ko tam kuha in peče ali ko s šivanko in škarjami v roki prireja obleke in perilo za svojece. Na stotine najrazličnejšega blaga gre skozi njene roke; zaradi nje plovejo ponosni parniki preko oceanov in hodijo karavane preko vročih pustinj, zaradi nje se mučijo kmetovalci doma, v Kini, v Indiji, v Braziliji in zaradi nje se vrti na tisoče strojev v tovarnah vsega sveta. A zakaj? Ker morajo naši gospodinji preskrbeti vse potrebno za kuho, za oblačila in kar vobče potrebuje v gospodinjstvu. S prepaščenjem in s strahom pa gleda, kako od dneva v dan propada ona sama in družina njena, ker se zaslužek mož-delojemalcev od dneva do dneva manjša, na drugi strani pa vidi, kako tisti, ki ji od vseh strani sveta spravlja skupaj potrebščine, v istem razmerju bogati. Na eni strani se revščina širi in zavzema vedno večje kroge narodovih plasti, na drugi strani se kapital zbira v rokah le male peščice ljudi. Namesto da določa gospodinja vrste blaga in vpliva na kakovost robe, jo njen dobavitelj, oprt na ogromen kapital, prisili, da kupuje to, kar mu donša večji dobiček.

Kapitalistični sistem se ni ustavil pred vrati družine. Mož, žena in otroci stoje več ali manj v službi velekapitalista in se dostikrat tega niti ne zavedajo. Čim pa uvidijo žene in spoznajo, kaj hoče, oziroma je že dosegel kapitalizem, je dolžnost, da si skujejo skupno z možmi obrambno orožje. Za vse ljudske plasti delojemalcev je pa orožje — posest. Naj slabotni človek še toliko protestira proti krivici, če je brez orožja, ga nihče ne upošteva. Vse drugače nastopa močni. Njegova beseda nekaj zaleže, ker jo lahko podpre s svojo silo. In ravno to prepričanje tvori temelj vsega združnega delovanja.

Računajmo čisto preprosto in enostavno: če krijejo vsi delojemalci redno skozi leta in leta vse svoje potrebščine v združnih trgovinah, morajo priti sčasoma do skupne posesti, ki jo predstavljajo vrednote, kot so: rezervni fondi, hiše, tovarne, stroji, skladišča, trgovine itd. Torej, čim več kupuje gospodinja v svoji lastni združni trgovini, tem več prispeva z majhnimi zneski k skupni posesti. Ta skupna posest je najvažnejši in končni cilj, ki ga hoče doseči združništvo, ker le tako dosežemo našo socialno in kulturno nezavisnost. Naša posest je naš okop, ki nas krije in nas dela močne, in čim več posesti imamo, tem silnejši so tudi naši okopi. Ako pa nosijo posamezniki svoj zaslužek v privatne obrate, ga vrnejo ako rekoč zopet kapitalizmu in so tako dali orožje prostovoljno iz rok, postanejo slabi in šibki in vsi njih klici po pravičnosti so zaman.

Račun je torej prav enostaven.

Skupna zadružna last pomeni za delovno ljudstvo osvoboditev in osamosvojitvev, napravi iz delavca gospodarja, ki vpliva lahko na tržne cene in na kakovost robe in ki ima celo možnost, da nastavlja v svojih trgovinah po lastni prevdarnosti delovne moči. S posestjo postaja samozavesten, pogled se mu širi, duševno obzorje se veča in tako postane tudi on upoštevanja vreden faktor v svojem narodu in z njim njegova žena in njegova rodbina.

V rokah naše žene je sila, je moč, ki naj nas dovede do stavljenih ciljev. Naj bi se naša žena tega svojega poslanstva tudi zavedala! Njene naloge so tudi v javnosti in ne samo v družini. Ženo potrebuje v javnosti novo gospodarstvo, potrebuje jo kultura, da ne bo tako enostranska in materijalna, potrebuje jo pravičen in smiselni socijalni red, v katerem bo našla tudi ona pravo mesto, potrebujeta jo v javnosti narod in država. Karkoli se tiče skupnosti, se tiče posredno ali neposredno tudi žene. Njeno delo mora biti zavestno, smotreno in v skladu z dobrobitjo celote.

Dr. L. Benko:

Idejni temelji socialnega vprašanja

(Nadaljevanje.)

Sociologija — znanost o človeški družbi.

Zadnjič smo rekli, da je sociologija veda ali znanost, ki se bavi z vprašanjem postanka, razvoja in smotra človeške družbe. Ali pa je sociologija v resnici znanost? Z dveh strani so ji nekateri odrekli ta značaj. Rekli so, da raziskujejo druge vede isti predmet kakor sociologija. Zgodovina n. pr. se bavi s prošlostjo človeške družbe, biologija ima nalogo, raziskovati zakone, po katerih se razvijajo živa bitja, bavi se torej tudi s človekom in njegovim razvojem v družbi, etika proučava npravna pravila, ki naj bi bila obligatna za človeka in njegovo udejstvovanje, razne gospodarske vede imajo za svoj predmet baš gospodarski, ekonomski razvoj družbe itd. Kaj hoče torej še sociologija? Saj ji ne preostane prav nobeno vprašanje, katerega bi ne obravnavale že našteje in ostale druge vede!

Priznamo in celo podčrtavamo dejstvo, da ima sociologija mnogo skupnega z raznimi drugimi znanostmi. Rekel bi skoro, da z vsemi, vsaj s takozvanimi duhovnimi vedami.

Predvsem z zgodovino. Sociolog mora poznati in upoštevati dognana zgodovinska dejstva, ki se tičejo splošnega človeškega razvoja. Zgodovina mu ne riše samo dejanskega zgodovinskega razvoja, kaže mu tudi činitelje, ki so ta razvoj odločevali. Tudi z biologijo je sociologija v najožjih stikih. Saj se bavi biologija, kakor smo že rekli, z vprašanjem o živih

bitjih sploh. Tudi človek je živo bitje in človeška družba sestoji iz takih bitij. Sociolog mora torej vprašati biologijo, kaj mu more ta veda povedati o človeku brez ozira na njegovo duševno stran, kakšni so skratka biološki zakoni, ki veljajo skupno za človeka in za žival. Idimo dalje k naslednji vedi, k etiki, in poiščimo tukaj zvezo in razmerje napram sociologiji. Tu pa moramo naravnost izjaviti, da je socialno vprašanje v svojem najintimnejšem jedru vprašanje etike in morale. K tej točki se bomo pozneje še enkrat povrnil.

Ne gre torej tajiti, da je sociologija v resnici v najtesnejših zvezah z ostalimi znanostmi, da rešuje navidezno iste ali vsaj podobne probleme. Toda nečesa ne smemo pri tem pozabiti. Gledišče ali vidik, s katerega promatra sociolog ta vprašanja, je drugačen nego vidik zgodovinarja, biologa itd. Drugačen po svojem obsegu, drugačen po svojem končnem smotru. Sociolog mora namreč strniti vse izsledke, do katerih so prišle druge znanosti, v enoten vidik, imeti mora pred očmi celega človeka, človeka-žival in človeka kot duševno in razumno bitje. S tega stališča mora sociolog tudi začrtati in določiti smoter človeške družbe ter iskati potov, kako priti do njega.

Navedeni ugovor proti sociologiji kot pravi vedi torej ne velja.

Drug ugovor, ki so ga naperili nekateri proti znanstvenemu značaju sociologije, se pa glasi: veda ali znanost je samo tista, ki nam nudi v svojih rezultatih in izsledkih čiste, nepobitne resnice. Kar je dognala na pr. matematika, o tem ni dvoma. Tudi glede zgodovine velja, da je prava veda, ker nas seznanja z dejstvi, ki so se faktično vršila. In medicina, naravoslovje itd. Tudi te vede so v resnici prave znanosti, ker nas, morda z malimi izjemami, poučijo z istinitostjo, resničnostjo in pravilnostjo svojih nauk. Vsega tega pa, pravijo, sociologija ne zmore. Najboljši dokaz za to so ravno najrazličnejše takozvane sociološke teorije, ki zahtevajo priznanje pod firmo ene in iste vede — sociologije. Veda pa, ki uči različne, t. j. nasprotujoče si nauke, pa ne zasluži tega imena.

Tudi ta ugovor moramo zavrniti. Ni res, da bi bile samo one vede prave znanosti, ki nas vodijo do resničnih spoznanj; veda je tudi vsako znanstveno prizadevanje, ki stremi za tem, da najde resnico. Večkrat se to res ne posreči. Sicer pa pripomnimo: tudi v najbolj eksaktni in dovršeni vedi, t. j. v matematiki, ni absolutnega soglasja v nekaterih problemih. Takih nesoglasij najdemo še več v okvirju naravoslovnih ved, pa tudi na proprišču zgodovine. Tem težje je seveda soglasje med sociologi, ki črpajo v veliki meri svoje podatke iz dognanj drugih znanosti. Baš radi tega sem že v začetku povdarjal, da je socialno vprašanje težko in da je zavisno od našega svetovnega naziranja. Kakor namreč gledamo na svet in človeka v drugih znanstvenih vprašanjih, tako moramo gledati na oboje tudi s stališča sociologije. In to gledanje je v istini prav različno, kar nam bo pokazal prihodnjč splošen oris takozvanih socioloških teorij.

(Se nadaljuje.)

Poročilo upravnega odbora Kreditne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani

Prošlo poslovno leto, tekom katerega se je pojavila vsesplošna gospodarska in denarna stiska, smo prestali brez vsakih pretresljajev. Poslovanje se je vršilo, razen treh tednov koncem septembra in začetkom oktobra, normalno in je bila edina omejitev, ki smo se je poslužili, da se niso do konca leta odobraval večja posojila. Naši vlagatelji so po veliki večini obdržali mirno kri in se niso dali pod splošnim vtisom zapeljati k dviganju svojih vlog. S tem so koristili v prvi vrsti sebi in v drugi vrsti tudi zadrugi.

Med letom je znižal upravni odbor obrestno mero za posojila za 1%, to je od 9% na 8%, kar je prišlo v dobro železničarjem, ki so bili, oziroma ki pridejo v stisko in iščejo posojila pri naši zadrugi.

Tekom leta smo vsled smrti zgubili 5 zadrugarjev: Preželj Ivan (24./V. 1931.), Pisovec Anton (28./VI. 1931.), Planko Maks (26./IX. 1931.), Vodišek Karl (28./XI. 1931.), Tancer Andrej (2./XII. 1931.). Ohranimo jih v častnem spominu!

Rednih sej je imel upravni odbor 24 in 1 izredno skupno sejo z nadzornim odborom.

Prošenj za posojilo se je obravnavalo 887, od teh je bilo ugodno rešenih 763. Dopisov je bilo prejetih in odposlanih 1623. Denarni promet je znašal v letu 1931. 23,862.719-03 Din. Kako se je gospodarilo v zadrugi, kaže najbolje priložena bilanca, ki nam pove, da je naša zadruga gotovo vsega zaupanja in podpore vredna.

Zato se obračamo na vse železničarje s pozivom, naj se naše Kreditne zadruge v vseh položajih oklepajo in ji s tem pomagajo do še večjega razmaha.

Ljubljana, 7. marca 1932.

UPRAVNI ODBOR.

J. S.:

USTANOVITEV PERUTNINARSKÉ ZADRUGE ZA ŽEL. OSOBBE.

Splošno zanimanje za rejo perutnine je dovedlo do tega, da se tudi železniško osebje zanima za to koristno panogo živinoreje. Že dolgo časa

prinaša »Zadrugar« — glasilo Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani — članke o umni in moderni reji perutnine. Tudi v gospodinjski šoli za železničarske gospe in dekleta podučuje strokovni perutninar moderno perutninarstvo.

Železniško osebje ima že sedaj izvrstno urejene svoje zadruge in ustanove. Omenjamo samo našo nabavljalno zadrugo, kreditno zadrugo, stavbeno zadrugo in razna podporna in posmrtninska društva. V tej težki svetovni gospodarski krizi, ki je zadela tudi nas, pa je treba misliti tudi na produkcijo. Ako produciramo zadostno produktov — vrednot, bomo tudi mi pripomogli k izboljšanju splošnega gospodarskega stanja.

Dne 3. marca t. l. so se sestali železničarji-perutninarji v prostorih železničarske menze, da se pogovorijo o ustanovitvi perutninarske zadruge. Temu sestanku so prisostvovali tudi funkcionarji naše nabavljalne zadruge, in sicer: za Savez nabavljalnih zadrug v Beogradu viš. svetnik g. Deržič Ivan, za nabavljalno zadrugo Ljubljana njen predsednik poverjenik g. Punčuh Mirko, za železničarsko gospodinjsko šolo pa viš. kontrolor g. Furlan Josip. Navzoči so bili nadalje: sklicatelj sestanka strokovni perutninar g. Jakob Seher in gg. Tancig, Čerček, Srebot, Šegula, Merlini, Dimec, Sluga, Potokar, Ručigaj, Gaber, Bevsan.

Sklenjeno je bilo, da se ustanovi perutninarska zadruga za železniško osebje, ki bo imela namen, širiti in pospeševati rejo čistokrvne perutnine. Skrbeti bo treba predvsem:

za prodajo valilnih jajc in jajc za konsum, klavne perutnine in plemenske živali zadružnikov,

za nakup plemenske perutnine za zadružnike kakor tudi perutninarskih potrebščin, krme, valilnikov in raznega orodja; sploh vseh predmetov, ki so potrebni članom pri reji perutnine,

za kontrolo nad rejo čistokrvne perutnine, ustanovitev zadružne rejske postaje, ureditev naprave za pridelovanje krme, mletih kosti in sušenja krvi,

za širjenje zanimanja za rejo čistokrvne perutnine po člankih v časopisju, predavanjih, tečajih, razstavah itd.

V pripravljalni odbor so bili izvoljeni gg. Seher, Ručigaj, Dimec, Tancig, Merlini, Srebot in Šegula, ki imajo nalogo, sestaviti zadružna pravila in ukreniti vse potrebno za izvedbo načrta.

J. Seher:

KRMA IN KRMLJENJE PERUTNINE.

Velike važnosti za racionalno perutninarstvo je izbira krme in način krmljenja. V tem oziru so pri nas še velike pomanjkljivosti. Na deželi ne vidimo nobene priprave za napajanje perutnine. Vodo si morajo živalice poiskati same in so primorane večkrat posluževati se mlakuž in gnojnice. Take živali ne morejo upevati in dobivajo razne bolezni. — Svežo vodo pokladamo dnevno v izčiščeni posodi, v poletni vročini tudi po dvakrat. Posodo

s pitno vodo postavimo v senco. Kot zdravilo proti difteriji in koleri ter kot sredstvo proti slabokrvnosti dodamo vodi železno galico in sicer 25 g na 10 l vode. Ker pa perutnina ne zauživa rada take vode, si pomagamo s tem, da ji nudimo pitno vodo, v katero položimo nekoliko železnih žrebljev in jih pustimo rjaveti. Snežna voda je škodljiva, ker povzroča črevesni katar.

Perutnina použije vse; potrebuje pa mnogo živalske in rastlinske hrane. Ako bi tega ne upoštevali, bi prisilili živali k raznim razvadam. Tako n. pr. se lotijo kokoši celih jajc. Tudi si izruvajo puh in peresje ter to zauživajo. To je dokaz pomanjkanja raznih snovi, ki jih v hrani ne najdejo. Te razvade povzročata tudi pomanjkanje tekališča in brskališča.

Embrijo najde v jajcu vse potrebne snovi, raste, se razvija in prodre končno porezno, apneno lupino ter stopi kot samostojno bitje v življenje.

Ako analiziramo vsebino jajca, najdemo v glavnem sledeče snovi:

Sestavne snovi v %	Vsebina %	Beljakovina %	Rumenjak %	Lupina %
Voda	73·67	85·75	50·83	—
Beljakovine	12·57	12·67	16·37	—
Maščobe	12·02	0·25	31·75	—
Dušika proste snovi	0·67	0·70	0·28	—
Hranilne soli-mineralije	1·12	0·50	1·09	—
Ogljikovokislo apno	—	—	—	97—
Fosfornokislo apno	—	—	—	2—
Železne in magnezijeve spojine	—	—	—	1—

Razdelitev teže jajca od 30 do 72 g na vsebino: beljakovina 58%, rumenjak 30·5%, lupina 11·5%.

Pišče potrebuje po preteku 24 ur, v kateri dobi porablja v telesu še iz jajca nakopičene hranilne snovi, raznovrstno krmo, ki jo pa moramo v dobi razvoja večkrat izpremeniti. Sprememba krme je sploh potrebna. Na pr.: kokoš, ki tehta 1·5 kg rabi za prehrano dnevno ca. 75 g ječmena. Ta količina ječmena vsebuje na redilnih snoveh: ca. 7·5 g dušika vsebujočih snovi (proteïn substanca) in 53—g dušika prostih snovi (1·8 g maščobe, 4·6 g škroba, 5·4 g celuloidea) ter 1·8 g soli in 10 g vode. Pri tej hrani ne bo žival odebelela, niti shujšala. Za produkcijo jajc pa taka krma ne zadostuje, manjkajoče snovi moramo tedaj dodati, ker jih v nasprotnem slučaju porabi iz lastnega telesa. Žival shujša in neha nesti. Pri tako enolični krmi bi mogla kokoš pozobati 150—160 g ječmena, da bi bila sposobna producirati jajca. V tem slučaju bi prišla krma predraga in bi dobila kokoš več škroba kakor je potrebno. Iz tega razloga je bolj prikladno krmiti animalično hrano, odpadke mesa, zdrobljene kosti ali kostno moko, posušeno kri, skuto itd. Ako ima perutnina poletni dovolj

prostora, da se giblje in pase, dobiva itak zadostno množino animaličnih substanc na paši v obliki črvičkov, hroščev, polžev in mrčesa ter ne rabi nobenega dodatka. Pozimi pa je pokladanje animalične hrane nujna potreba. Zelenjave ne sme primanjkovati. Pokladamo jo v razni obliki, kakor: trave, solate, listja, odpadkov prikuhe, semenja velikih kopriv, repe in korenja. Brez zadostne zelenjave trpi perutniša na zaprtju, posebno če dobiva kot glavno hrano zrnje.

Prvovrstna zelenjava, posebno pozimi, je klijočič oves, ki pospešuje, da kokoši pridno nesejo jajca.

Da imamo klijočega ovsa vedno dovolj na razpolago, napravimo nizke zaboje s preluknjanim dnom. V te zaboje nasujemo 10 do 15 cm na visoko ovsa. Oves polijemo s toplo vodo in ga pomešamo. Tako pripravljene zaboje postavimo v topli prostor ali klet. Čez par dni zrastejo kali v višini nekoliko centimetrov in jih lahko pokladamo perutnini.

(Se nadaljuje.)

J. Sluga:

ŽELEZNIČARJI IN ČEBELARSTVO.

Mislimo, da bi bil čas, da se tudi železničarji-čebelarji združijo v stanovsko skupnost, kakor nameravajo to storiti železničarji-perutninarji, kuncerejci itd. To je potrebno, ako hočejo obdržati brezplačen prevoz čebel na pašo, ugodnost, ki je dana vsem železničarjem, dokler se ne ustanovi železničarska čebelarska zadruga.

Z organizacijo železničarjev-čebelarjev sta pričeli po vzorcu poljskih in bolgarskih čebelarjev železničarski čebelarski zadrugi v Sarajevu in v Zagrebu.

Ker so pri nas dani vsi pogoji za ustanovitev take zadruge in je pričakovati, da se bo ta lahko lepo razvijala, ni razloga, da bi odlašali z njeno ustanovitvijo.

Naloga in cilj te zadruge bi moral biti:

- 1.) da skrbi za strokovno izobrazbo in pouk čebelarjev;
- 2.) da standardizira obliko panjev, t. j., da se uvede med železničarji-čebelarji samo panj enotne oblike, n. pr. A.-Ž. panj, ki je za naše razmere najbolj prikladen. S standardizacijo panjev je dana poedinemu čebelarju večja možnost, da jih ugodno proda drugim čebelarjem, ki imajo po standardu panje iste sestave;
- 3.) da posreduje pri nabavi čebelarskih potrebščin;

4.) da sama nabavi dražji in važnejši inventar, katerega posojuje manjšim čebelarjem za racijonelno gospodarjenje;

5.) da dvigne kakovost pridelka, da ga bo mogoče spraviti z lahkoto v promet in da obvaruje čebelarje pred večjimi izgubami;

6.) da posreduje pri prodaji pridelkov;

7.) da organizira izrabo dobrih pašišč ob železniški progi, ki jih je še zelo mnogo in ki niso ali so samo delno izrabljena;

8.) da preskrbi čebelarjem po potrebi kredite v svrhu razširjenja in racijonalizacije čebelarstva;

9.) da je čebelarjem vedno na razpolago z nasveti, osobito novincem itd.

V organizacijskem pogledu bi prihajalo v poštev za doseg vsega tega:

1.) **Društvo.** Ustanovitev društva, bodisi kot samostojnega železničarskega čebelarskega društva ali kot sekcije železničarjev pri Slovenskem čebelarskem društvu v Ljubljani, bi bila mogoča, ne bila bi pa priporočljiva, ker društvo ni prava oblika za izvršitev stavljenih nalog. Pomislek za ustanovitev društva je tudi radi ugodnosti brezplačnega prevoza čebel v pašo in z nje, ki je po določilih ministrstva saobračaja dana vsem železničarjem-čebelarjem s pridržkom, »dokler se ne ustanovi čebelarska zadruga«. Ako se hočemo poslužiti te ugodnosti, ki je ena najvažnejših za racijonalno čebelarjenje, moramo opustiti ustanovitev društva.

2.) **Zadruga.** Druga rešitev našega vprašanja je samostojna železničarska čebelarska zadruga. Zadruga lažje izkorišča razne ugodnosti. Ona stopi lažje v stike z drugimi zadrugami, kar bi bilo neobhodno potrebno za uspešno delovanje take zadruge. Ako bi ta zadruga stopila v zvezo z Nabavljalno zadrugo uslužbencev drž. žel. v Ljubljani, je dana možnost, da preskrbuje slednja železničarje-čebelarje z vsemi potrebnimi čebelarskimi potrebščinami, da kupuje v prvi vrsti le pridelke čebelarske zadruge, da stavi na razpolago svoje glasilo »Zadugar« za pouk, objave itd. — Po železničarski kreditni zadrugi bi se mogli preskrbeti članom tudi krediti za povzdigo in racijonalizacijo čebelarstva.

3.) **Samostojni odsek splošne železničarske gospodarske zadruge.** To bi bila še ena oblika organizacije na združni podlagi. Najprej pa bi se morala seveda ustanoviti takšna zadruga, ki bi imela več samostojnih odsekov, kakor čebelarstvo, perutninarstvo, kuncerejo, sadjarstvo, vrtinarstvo itd.

Z ozirom na prevelike razlike med temi panogami gospodarstva in pa računajoč z že obstoječo in ustaljeno našo Nabavljalno zadrugo, ne bo prišlo predvidoma do ustanovitve take splošne zadruge.

Napisal sem te vrstice v razmišljanje in kot prva navodila za čas, ko bo nastala potreba za organizacijo železničarjev-čebelarjev. Po mojem je ta čas že prišel.

Koliko premoženja leži v naravi in mnogo ga usahne, ne da bi se izrabilo. Okoristimo se zakladov, ki nam jih nudi narava!

M. F.:

Mimogrede.

Tovarnarji in aranžerji izložbenih oken so veliki pesniki pomladi. Nimajo sicer širokokrajnih klobukov in umetniških pentelj, pač pa toliko pomladne fantazije, da polnijo z njo modne trgovine. Njihova poezija, lepo zložena v trgovinah po pultih in policah in skrbno razstavljena v izložbenih oknih, zbuja prešerno pomladansko razpoloženje.

Tudi v prodajalni naše zadruge vlada pravo pomladansko razpoloženje. Kdo bi vse pregledal in opisal, kar se tam vidi. Moji »Nasveti« se nanašajo v prvi vrsti na blago za obleke, za katere so kroji na poli. Skoraj vse letošnje novo blago je pa v cenikih, ki so natisnjeni na zadnji strani lista, ali pa v ceniku, ki izhaja kot priloga naše revije.

Nasveti pri izbiranju blaga v združni prodajalni.

(Pripombe h krojni poli.)

K števil. 1. Pomladanski plašč se lahko sešije iz debelega blaga, da ga ni treba podložiti, če je pa sešit iz kakršnegakoli angleškega blaga, pa mora biti podložen. Ako je podložen samo do pasu, se kaj rad oguli pri žepih in spodaj in zato je najbolje, če je cel podložen. V združni prodajalni dobite za plašče: vse vrste meliranega, volnenega in polvolnenega blaga in pa gladko angleško blago, ki je široko 140 cm in stane po metru 154—220 Din. Od te vrste blaga je posebno lepo temnomodro, ki se letos skoraj največ nosi, in pa zeleno. Za gladke sportne plašče, za kakršnega je narisana na poli kroj, so v zalogi prav lepi diagonalni in vzorčasto angleško blago. Za izrazite sportne plašče je pa kakor nalašč sportno volneno blago, ki se dobi od 90 do 180 Din. Dobro se nosi tudi plašč iz polvolnenega sportnega blaga, ki se dobi že za 46 Din meter, čeprav je v dvojni širini. Tudi trenčkot (175 Din 145 cm) se dobi. To blago se prav dobro obnaša za sportne plašče. Za praznične pomladanske plašče, za kratke jopiče, kakršni se nosijo letos k pomladanskim oblekam in pa za plisirana krila, je na razpolago prvovrstno belo volneno blago, na katerega opozarjam zlasti one, ki hočejo biti letošnjo pomlad posebno lepe. Tudi podloga za plašč, ki mora biti gladka in v svetlejši barvi, da se ne umaže obleka, se prodaja v satenu in brokatu. Saten, ki je širok 70 cm, se dobi že za 19 Din meter, boljše vrste je seveda dražji. V prav lepih barvah in vzorcih se dobi brokat, ki je širok 80 cm, in stane 44 Din meter.

K šte. 2. Zadrugarice sem že opozorila, da za močne postave, za kakršne je ta obleka, niso primerne obleke iz svetlega blaga ali pa iz blaga z velikimi vzorci. Takim lepše pristojajo temnejše obleke in pa obleke iz blaga z drobnimi vzorci.

Za tako praznično obleko je skoraj najlepše temno, gladko, volneno blago, in takega je v naši prodajalni dovolj. Modni rips in modni popelin v širini 100 in 130 cm se dobita v vseh barvah, in sicer že po 30 Din. Rips in popelin sta zelo trpežna in se dobro nosita. Za one pa, ki nimajo rade ripsa ali popelina, in se jim bolj dopade finejša blago, je dobro preskrbljeno z modnimi tvidi, ki so tenki, in imajo tako fine vzorce, da se nekateri na prvi pogled ne ločijo od volnenih krepev. Te vrste tvidi se dobe v različnih barvah. Prav lepi so modri, zeleni in drap. Široki so 100 in 140 cm in stanejo po metru 35 do 80 Din. Za plastrone, ovratnike in za pestnike se dobi razna bela in barvasta pralna svila in vse vrste krepdešina in žorzeta.

K šte. 3. Za tako veselo pomladansko obleko ni treba toliko blaga, zato pa več okusa pri izbiranju in pa spretnosti pri šivanju in nošenju. Za njo sem izbrala v zadružni prodajalni temnomoder tvid z belim efektom, za one pa, katerim pranje ne dela dosti preglavice, belo flanelo za krilo in jopič, za bluzo brez rokavov pa pralno svilo s prav drobnim vzorcem. Za take in podobne bluze je v zalogi več vrst pralne svile, tako na primer svila Dagmar v novih vzorcih, potem Emona Bemberg pralna svila, ki je široka 70 cm in se dobi gladka po 36 Din, vzorčasta pa po 38 Din. Čedna je taka bluzo tudi iz barvastega popelina, ki je v zalogi v raznih barvah že od 15 Din naprej. Tista pa, ki hoče imeti lepo in trdno pralno bluzo, naj si kupi sirovo svilo ali šantung, ki se dobi v eni barvi, pa tudi vzorčast. Širok je 80 cm in stane po metru od 36 do 50 Din.

Tudi v tvidu je zelo velika izbira v barvi, kvaliteti in ceni. Tvid, širok 100 cm, se dobi že od 35 Din naprej, 80 cm širok, ki je seveda boljše vrste, pa stane 80 Din meter.

K šte. 4. Za otroške plašče so primerni sportni tvidi in pa angleško blago, ki se dobi v prav lepih solidnih barvah in po primeroma nizkih cenah. Za otroke so praktični plaščki iz trenčkota, ki se ne umaže tako hitro. Za velikonočne plaščke pa priporočam zadrugaricam belo volneno flanelo, ki se prav lepo čisti in pere, in pa belo volneno blago.

K šte. 5. Za otroško oblekco je blaga kaj kmalu dovolj. Iz enega večjega ali pa iz dveh manjših ostankov se sešije prav prijazna otroška oblekca. Če boste kupovali otrokom kaj za Veliko noč, vzemite v zadružni prodajalni bombažasti tvid, ki se dobi v prav prijaznih barvah in vzorcih in ki stane po metru 22 Din. Poleg tvida je na izbero še vse polno volnenih in pralnih voalov že od 15 Din naprej. Za vsakdanje oblekce je pa najbolj praktično močno cvirnasto blago, ker se dobro pere in ne gre ob barvo. Dobi se že od 12 Din naprej. Zelo priljubljen je za otroške oblekce tudi pralni žamet, piké, barhent, razni kambriki in kretoni. Vsega

tega blaga je prav dosti v zalogi v raznih barvah in s prav prijetnimi vzorci.

K števil. 6. Za predpasnike, in sicer za otroke in za odrasle, je v združni prodajalni vse polno raznega šifona in kotonine, kambrika in tiskovine, pa tudi klota in satena.

Novost v združni prodajalni je oddelek za predtiskanje. Ugodno kupite že predtiskano garnituro za v kuhinjo (namizni prt, prt za kredenco, prt za na steno, brisačo, dva manjša prtča, dve progi za police) od 98 do 120 Din, na kakršnem blagu je pač predtiskana. Na izbero je veliko in prav lepih vzorcev tudi za zavese, tekače, blazine itd. V zalogi je tudi vsakovrstna barvasta in bela prejica za vezenje.

Kaj vse ima združna prodajalna za pirhe.

Perilo: barvasti popelin, batist in pralno svilo že od 15 Din naprej, svilene reform hlače po 21 Din. Nogavice: navadne že od 8 Din naprej, svilene brez ažurja po 12 Din in prvovrstne svilene z ažurjem. Usnjene ročne torbice od 40 Din naprej. Čevlje: črne in barvaste na zadrgo, na jermenček ali pa izrezane, iz lakastega usnja, jelenje kože in kombinirane iz lakastega usnja in jelenje kože. Okovane čevlje za trpež, sandale vseh velikosti itd. Za zadrugarje: ovratnike, trde in mehke, kravate, srajce z dvema ovratnikoma že od 45 Din naprej (vse moško perilo se izdeluje po meri), kratke nogavice in golenke, angleške volnene golenke in nogavice, kovčege za v službo iz usnja, klobuke v vseh modnih barvah in oblikah in v vseh velikostih že od 56 Din naprej, športne čepice, vse vrste čevljev, črnih, rjavih, visokih in nizkih, kombiniranih iz rjavega in črnega usnja in pa sandale v vseh velikostih itd.

Za Veliko noč mora biti tudi miza praznično pogrnjena. To lahko napravi gospodinja brez posebnih stroškov, ako ima količkaj spretno roko, nekoliko okusa in dobre volje. Velikonočno mizo pripravimo takole: po sredini mize vzdolž belega prta pogrnemo 30—35 cm širok precej močan krepov papir zivozelene barve, ki ga na obeh koncih pripnemo z buckami. Robove papirja raztegnemo v presledkih tako, da se naredijo škarnicljem podobne odprtine, v katere zataknejo pomladanskega cvetja (trobentic, zvončkov, pomladanskega žafrana, mačic itd.). Sredino papirja okrasimo z bršljanom in zimzelenom, vmes pa vržemo tudi posamezne cvetke.

Pri okraševanju lahko pomagajo tudi otroci. Tako na primer naj večje polovice jajčnih lupin ob robu prav lepo enakomerno oblomijo, da so lepo nazobčane. Nato pa naj odrežejo kos lepenke, tako velike kakor krožnik, in jo naj namažejo s klejem in oblože z mahom. Tudi nazobčane lupinice je treba namazati s klejem in jih potem kakor male čašice razpostavijo po mahu. V lupinice se nasuje moker pesek, vanj se pa potaknejo cvetlice. Mah in cvetje ostaneta dalje časa sveža, ako se namesto lepenke vzame krožnik, na katerega dnu naj bo nekoliko vode.

Zelo praznične so tudi stare velikonočne navade, ki se žal tako rade opuščajo, ki pa vendar tako lepo povzdignejo simboliko praznikov.

Jedilnik za velikonočno nedeljo.

1.) **Velikonočna gnjat.** Gnjat narežemo in naložimo na ploščo ali velik krožnik in jo okrasimo z nastrganim hrenom, ki ga nekaj pobarvamo z vodo od rdeče pese. Izredno lepo in okusno se poda h gnjati tudi pomaranča, katere lupina mora biti narezana na osem enakih oglov in previdno olupljena, tako da se vidi, kakor da bi bila pomaranča v zvezdnati skledici.

2.) **Aleluja.** Lepe posušene repne olupke dobro operemo in namakamo čez noč v mrzli vodi. Ko jih drugi dan skuhamo, jih odcedimo, nato pa na drobno sesekljam. Potem pripravimo bolj svetlo prežganje, ki mu pridenemo sesekljane čebule in sesekljanega peteršilja, in ga nato razredčimo s suho juho, v kateri se je kuhala velikonočna gnjat. Ko je prežganje gotovo, stresemo vanj sesekljane olupke in vse skupaj prevremo. Alelujo serviramo na velikonočno nedeljo pred zajtrkom ali pa pri kosilu namesto juhe.

Kaj je treba za alelujo: olupke od repe, 6 dkg masti, 5 dkg moke, čebule, zelenega peteršilja in nekaj suhe juhe.

3.) Špinača z jajcem.

4.) **Velikonočno jagnje ali kozliček z grahom.** Meso od hrbta ali stegna jagnjeta ali kozlička narežemo na primerno velike kose, ki jih posolimo in hitro opečemo na razbeljeni masti. Ko so pečeni, jih pustimo, da se odcede. Posebej raztopimo presnega masla, kateremu pridenemo precej sesekljanega peteršilja. V to denemo potem narezano meso in zelenega graha. Ko je to storjeno, prilijemo nekoliko juhe in dušimo vse tako dolgo, da je jed mehka. Nazadnje pridenemo še košček francoskega masla in pustimo, da vse skupaj prevre.

Kaj vse je treba za tako jed: 1½ kg jagnjeta ali kozlička, soli, masti, 6 dkg masla, zelenega peteršilja, ½ litra zelenega graha, francoskega masla.

5.) Solata (motovilec, regrat, pesa in pirhi).

6.) **Kolač,** in sicer pravi kranjski, pečen v glinastem pekaču, ki je v sredini votel.

B.: Otrok in njegov duševni razvoj

(Nadaljevanje.)

Dednost.

Predstave, misli, čustva in hotenja (volja) so torej elementarni ali prvinski doživljaji. Toda ti doživljaji ne vise takorekoč v zraku; je še nek duševni pojav, ki je njih nositelj in ki ga imenujemo »jaz« ali dušo. Človeška duša se javlja in odraža v svojih doživljajih. Vzgoja v širšem pomenu besede torej ne bo nič drugega, kakor oblikovanje otrokovih predstav, misli, čustev in volje in sicer tako oblikovanje, ki zasleduje namen, da bi se vsi naštetih doživljaji p r a v i l n o vršili.

Že zadnjič smo rekli, da imenujemo lahko misli in predstave doživljaje razuma, čustva in volja pa doživljaje srca. Če ima človek pravilne predstave in pravilne misli, pravimo, da je razumen, izobražen, učen; če pa je njegovo čustvovanje in volja pravilna, pravimo, da je dober. V ožjem pomenu besede bomo govorili o vzgoji torej predvsem takrat, ko gre za oblikovanje otrokovega srca, za prizadevanje, da se njegovo čustvovanje in hotenje uravna v pravo smer. Po domače rečeno: če učim otroka pisati, čitati, spoznavati naravo itd., tedaj ga izobrazujem; če ga pa navajam k hvaležnosti, usmiljenju, požrtvovalnosti itd., tedaj ga vzgajam.

Prav blizu pa je sedaj vprašanje: kako je mogoče, da se pri nekaterih otrokih pri najboljši vzgoji ne more doseči pravih uspehov? Če je vzgoja pravilna in če obstoja v tem, da se otrokovo čustvovanje in hotenje usmerja k dobremu, potem bi ne smeli uspehi nikdar izostati, ker deluje izključno le vzgojni vpliv.

Na to vprašanje ne bo težko odgovoriti. Vprašanje samo prihaja namreč s stališča, da otrok ne prinese s seboj na svet nobenih doživljajev, da se le-ti po rojstvu polagoma razvijajo in da ta razvoj lahko odločuje le vzgoja. Toda ta trditev ni povsem točna. V otroku spe, še preden stopi v dolino solz, izvestne dispozicije ali nagnjenja, ki niso njegova last, temveč njegova dedščina. In uprav te prirojene ali od prednikov podedovane dispozicije in lastnosti vplivajo zelo izdatno na njegov poznejši razvoj.

Spoznanje in priznanje tega dejstva je za vzgojitelja neizmerne važnosti.

Sicer si veliki vzgojitelji in misleci niso bili edini glede tega, ali je človek po svoji naravi (naravi) dober ali slab. J. Locke († 1704) primerja

otroka s kosom belega nepopisanega papirja, ki ga popiše šele življenje; ali mehkeemu vosku, ki ga lahko poljubno oblikuješ. Po njegovem mnenju bi bil torej otrok ob svojem rojstvu izven dobrega in zlega; kakšen postane v življenju, zavisi od vzgoje. Rousseau († 1778) pa trdi nasprotno; človek je po naravi dober in ostane dober, dokler ne pride v močvirje, ki ga imenujemo človeška družba. Schopenhauer († 1860) je zopet drugega naziranja. Opozarja na nepobitno dejstvo dednosti, iz česar bi sledilo, da je otrok po svoji čisti človeški naravi lahko nagnjen k dobremu ali k slabemu.

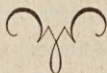
Mislimo, da bo imel Schopenhauer in vsi oni prav, ki računajo z dednostjo kot brezdvomnim činiteljem pri vzgoji, odnosno razvoju otroka. Baš radi prirojenih oziroma podedovanih dispozicij ne more niti dobra vzgoja doseči vedno absolutno pozitivnih in idealnih uspehov.

Sedaj pa se vsiljuje ugovor z druge strani: če so izvestne dispozicije oziroma lastnosti podedovane, tedaj so kos otrokove narave in je vsak vzgojni vpliv nemogoč. Kar je naravnega, se ne more izkoreniniti. Glede na slabe podedovane lastnosti otrokove bi bila potemtakem vsaka vzgoja iluzorna.

Vendar je tudi v takih primerih vzgoja možna in tudi uspešna. Znameniti vzgojeslovec F. W. Foerster nam kaže v tem pogledu pravo pot. Vzgoja, pravi, nima nikakor namena, izkoreniniti prirojenih lastnosti. To bi bil v istini nemogoč boj proti naravi. Toda smotrena vzgoja lahko prepreči, da se omenjena slaba nagnjenja razvijajo, jačijo in uveljavljajo. Vsakomur je znano, da oslabe in sčasoma zamrejo organi, ki se dolgo ne rabijo.

Tudi v duševnem življenju je tako; če se izvestnim nagnjenjem ne nudi prilika, da se efektivno uveljavljajo, otopijo polagoma. Če nimaš prilike, da se jeziš, se tvoja prirojena vročekrvnost uleže, ublaži. Zato je treba tudi pri vzgoji odvzeti otroku vse prilike, ki bi mu omogočale, da se udejevtvuje po svojih prirojenih slabih nagnjenjih. Otroka n. pr., ki ne kaže usmiljenja do živali, ne pusti, da se igra z njimi itd. Pa tudi obrniti je treba stvar: skrbi, da bo imel tvoj otrok priliko, da se prirojene dobre strani njegovega značaja praktično uveljavljajo. S tem se jačijo, pospešujejo in spopolnjujejo. Kakor se vsaka ročna spretnost večja in krepi z vajo, tako se tudi naša duševnost s ponavljanjem istih dejanj v dobrem in slabem uri in spopolnjuje. Zato zadene naš jezikovni izraz prav v jedro dušeslovnega zakona vaje, ko pravimo, da se otrok izvestnih lastnosti p r i vadi oziroma o d vadi.

(Se nadaljuje.)

Razglasi in obvestila

Vabilo na X. redni letni občni zbor Nabavljalne zadruga uslužbencev drž.
železnice v Sloveniji, r. z. z o. z.

ki se bo vršil v nedeljo, dne 24. aprila 1932 ob 8:30 uri dopoldne v prostorih kina »Ljubljanski dvor«, Kolodvorska ulica, na podlagi čl. 39. združnih pravil.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo upravnega in nadzornega odbora o poslovanju v letu 1931.
- 2.) Čitanje pisma Saveza in poročila o reviziji zadruga. 3.) Odobritev računskega zaključka. 4.) Razrešnica upravnega in nadzornega odbora.
- 5.) Sklepanje o razdelitvi čistega dobička. 6.) Sklepanje o izpremembi združnih pravil. 7.) Dopolnilna volitev upravnega in nadzornega odbora ter volitev namestnikov obeh odborov. 8.) Razni predlogi članskih sestankov. 9.) Določitev zneska, do katerega se sme zadruga po čl. 47. združnih pravil zadolžiti. 10.) Slučajnosti.

O p o m b a: V slučaju, da občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki sklepa ob vsakem številu prisotnih delegatov. Člani združarji imajo pravico udeležbe in sodelovanja na občnem zboru, toda brez glasovalne pravice. Člani se morajo pri vstopu izkazati s člansko izkaznico zadruga.

Za upravni odbor:

Kobal Albert, t. č. tajnik.

Punčuh Mirko, t. č. predsednik.

Opozorilo članstvu.

Pri preiskavi raznih od strani članstva prijavljenih nedostatkov smo zopet dognali, da je teh v veliko primerih krivo članstvo samo, in sicer:

Naročilnice so površno ali nepravilno izstavljene. Razločujte predvsem kd (komad) od kg (kilogram)! Pišite razločno!

Veliko članstva nima nobene svoje embalaže, niti vreče. Po naročilnici pa zahteva: 8×4 kg moke štev. Ogg. Torej za naročitev $32 + 4 + 20$ kilogramov ni priložena nobena vreča in mora naš uslužbenec po zahtevi člana natehtati in zapakovati 11 zavojev samo moke. Razen tega je treba odpraviti še seveda veliko drugih naročenih stvari, tako da pride vse skupaj 15—20 zavojev za samo enega člana. Ali je potem čudno, če nastajajo pomote? Za odpravo take naročitve za samo enega člana se potroši do pol ure časa in še več, namesto da bi se izvršila odprava v nekaj minutah. In odprav je toliko!

Še bolj nerazumljivo pa je naročilo: 3 × 3 kg kislega zelja! Čemu neki to? Tu imamo lahko vsekakor svoje pomisleke.

Če si sami doma ne morete priskrbeti za moko potrebnih vreč, si jih lahko nabavite pri zadrugi, ki nudi platnene vreče za 25 kg po 12.50 Din, za 10 kg po 8 Din. Za koruzo ali otrobe pa so prikladne vreče od riža, in sicer za 50 kg po 4 Din.

Vračajte tudi v zabojih in košarah nahajajočo se pakovino: lesno volno, papir, slamo. Vse to stane denar! Članstvo pa menda porablja ta material za podkurjenje in stelo. Ali imamo prav?

Članstvo iz neposrednega okoliša združnih prodajalen, ki zahteva dostavo živil na dom, opozarjamo pa prav posebno, da naj stavi take zahteve le, kjer je dostava z združnimi vozili (avtomobili) res brez velikih težkoč mogoča. Vožnje po slabih, razoranih in močno zablatenih cestah povzročajo na vozilih občutne poškodbe in nastanejo radi tega stroški. Za take kraje (vasi, naselja) je priporočljivo, da se člani med seboj sporazumejo, do kam in do katerega lahko dosegljivega člana bi se naj pošiljke živil dostavljale, od koder bi si jih potem drugi člani ali raznosili ali pa z domačimi vozički spravili na dom.

V korist članstva radi vse naredimo, samo naj ne zahtevajo nemožnih stvari.

Kakor moramo vsi stremeti za tem, da se bo poslovanje v naši zadrugi vedno boljšalo, ravno tako pa moramo tudi vsi gledati na to, da se združno premoženje ne bo razmetavalo brez potrebe.

Železničarska menza.

Stremljenje abonentov, da dobi železničarska menza v Ljubljanskem dvoru svoje zastopstvo iz vrst članov, ki se prehranjujejo v tej menzi, se je izpolnilo.

Dne 5. februarja je odbor nabavljalne zadruge odobril, da upravlja menzo 7članska uprava, sestojeca iz 1 zastopnika direkcije, 2 zastopnikov NZUDŽ in iz 4 članov-abonentov.

Nova uprava je prevzela posle 15. februarja t. l.

Želja uprave kakor tudi abonentov je, da bi se hrana kvalitativno in kvantitativno izboljšala, za kar je v prvi vrsti potrebno, da se dvigne število abonentov ozir. gostov. Zato apelira uprava menze na vse železničarje, da zaupajo novi upravi in z vsemi močmi delujejo za zvišanje števila abonentov ozir. gostov, ker le na ta način bo mogoče dobiti ona sredstva, ki so potrebna za povzdigo menze. Dokler pa ne dosežemo zadostnega števila članstva ozir. obiskovalcev, je težko pričakovati izdatnega izboljšanja hrane.

Abonenti so naprošeni, da se za event. pritožbe ozir. želje poslužijo pritožbene knjige, ki je vedno in vsakomur na razpolago, opuste pa naj

vsake opazke in nestvarna javna kritikovanja. Za upravičene pritožbe bo uprava vsakomur hvaležna ter jih bo skušala takoj odstraniti.

Železniški uslužbenci, ki so izven Ljubljane in se le od časa do časa poslužujejo menze (gosti), se lahko priglase pismeno ali osebno v prostorih menze »Ljubljanski dvor« najpozneje do 9. ure za kosilo in do 15. ure za večerjo.

Hrana A.		večerja	Din 6.—
Z a a b o n e n t e:		ob nedeljah in praznikih	
celodnevna hrana (zaj-		kosilo	„ 12.—
trk, kosilo, večerja)	Din 13.—		
kosilo in večerja	„ 11.—	Hrana B.	
kosilo	„ 6.—	Z a a b o n e n t e:	
večerja	„ 5.—	kosilo	Din 4.—
zajtrk	„ 2.—	večerja	„ 4.—
ob nedeljah in praznikih		zajtrk	„ 2.—
kosilo	„ 11.—	Z a n e a b o n e n t e:	
Z a n e a b o n e n t e:		zajtrk	„ 2:50
zajtrk	Din 2:50		
kosilo	„ 7.—		

Železničarji in Vaši rodbinski člani, poslužujte se žel. menze!

UPRAVA.

• S. Č.:

Občni zbor Podpornega društva v Ljubljani

se je vršil dne 6. marca. Začel se je, skončal se ni.

Mišljenje večine občnega zbora je bila, vsaj tako smo mogli videti, da je zelo koristen predlog, da se poviša pogrebnina od sedanjih 4000 na 6000 Din in da se da kot akontacija še polovico tega zneska vsem onim, ki so že 35 let člani društva.

Vnemali so se za ta predlog posebno oni, ki ne plačujejo nikake članarine več. Niso pa še prišli do tega, da bi povedali svoje mnenje tudi oni, ki bodo morali še nadalje plačevati. Oglasili se še niso mlajši člani.

Utemeljevalo se je nameravano povišanje s tem, da »že dolgo ni bilo nobenega povišanja«. Kakšno stališče bodo k tej nameri zavzeli delavci, ki že komaj sedaj plačujejo prispevke in katerim se še sedanja skromna plača znižava, še ne vemo. Na vsak način je treba dobro premisliti in dobro preračunati ter vsestransko poslušati mnenje vseh, preden se namerava prevzeti večje obveznosti.

Kdaj bo prihodnji občni zbor, še ne vemo.

Grofica z mrtvaško glavo

(Nadaljevanje.)

Tudi plemeniti gospod Puškingrad ni bil vesel svojega posla, ojoj, ojoj! In si je obupan segel v lase in si je snel baroko, koj je bil za dvajset let starejši. Pomočil je brisačo v vodo in si izmil potno plešo. Okno je imel odprto, ker je bilo vroče.

Danes je bil poizkusil svojo srečo pri oni oportani kapi in pri vseh natakarih v tej hiši, višjih in nižjih — vsi so vljudno, toda odločno odkimali in se nasmejali, češ, da so zavarovani celo zoper zavarovanje. Niti krajcarja ni bil danes zaslužil — o peklenska usoda! In je v jezi zgrabil desno oko in ga vrgel v kozarec z vodo. Pravo oko je bil izgubil, kdo ve kje in zakaj, in ga je sedaj neusmiljeno jezilo, da takrat ni bil zavarovan zoper nezgode: če bi bil imel oko zavarovano recimo za sto tisoč, ne bi mu sedajle bilo treba pehanja za tem prokletim zavarovanjem!

Jezno je zarenčal. Nakremžil je obraz in pokazal zobe — z roko si je segel v usta, izdrl si je vso čeljust in jo vrgel v umivalnik — zobe ima, plačani še niso, toda ima jih — za pod zobe pa nič! Tisoč vragov!

Gospod stotnik je bil sedaj gotov s svojo nočno toaleto in pripravljen, da leže.

Tedaj pa se je soba nenadno stresla, kajti je skočil skozi okno Tideldajčev Nace v svojih težkih škornjih. V desnici je vihtel leseni paternošter svinjske Polone, debelo so mu bulile oči v peklenko prikazen, ki jo je bil gledal, kako si s svojo roko razdevlje glavo na posamezne kose.

Hrabremu Puškingradu je pohajala sapa. Trepetal je in medlel, s klecajočimi koleno se je umikal proti vratom. Nace pa je stopal za prikaznijo, paternošter ji je molel pod nos in se ni bal nič manj prikazni, kakor se je prikazen bala njega, in je iskal pravo besedo, da zagovori pošast, pa ni našel druge kakor: »Mizerere, aleluja, dominus vobiscum!«

Hrabremu Puškingradu je uspelo, da je ujel kljuko od vrat in jo pritisnil. Odprla so se vrata, tedaj se mu je vrnila sapa, obupni njegov krik se je razlegal po hodniku, po stopnicah, po vsej hiši. Od vseh strani so prileteli vkupe in je oportana kapa prva zagledala Tideldajčevega Naceta. »Holaj, to je tista baraba, že podnevu se je plazil okoli hiše, falot grdi!« Nič ni izpraševal nič ni poslušal, kar zgrabil ga je pri vratu za suknjič in ga ocebala z nogo in so pomagali še drugi, vsa hiša ga je zmerjala in cebala.

Temeljito ocebanega, vendar še celega so ga potem izročili možu pravice, polumesec se mu je blestel pod vratom. Mož pravice ga je uklenil in ga gnal v hišo, ki se ji pravilno reče »Preiskovalno sodišče deželnega sodišča v Ljubljani«, po domače pa so jo nazivali »Žabjek«.

Pa tudi plemeniti Puškingrad je imel še zvrhano mero sitnosti. Brez las, brez očesa in brez zob in v nočni srajci ga nihče ni poznal v hotelu

in so ugibali kako in zakaj da se je pritepel v hotel. Pa jim je moral natančno razkazati one dele svojega telesa, ki so jih na njem pogrešali, ter tako na zanesljivi način posvedočiti svojo istovetnost z vpisanim in prijavljenim hotelskim gostom.

Drugo jutro pa je že bil natisnjen v novinah predrzni vlom pri gospodu stotniku plemenitem Puškingradu, in je dobil plemeniti gospod Puškingrad še tisti dan poset petih jako odlično oblečenih in izobraženo govorečih gospodov: vsi so hoteli plemenitega gospoda Puškingrada zavarovati zoper vlome in tatove.

*

Zaprto ni bil Nace dosihmal še nikoli, teh reči še ni bil prav nič vajen. Ni razumel, kaj in zakaj in kako, samo čudil se je in začuden čakal, kaj še bo in kakšne se mu pletejo intrige, ali so človeške ali so peklenške.

Na Žabjeku so ga tisti večer zgolj izprašali in potem zapisali v debele bukve, kdo da je in od kod in koliko je star. Denar je moral oddati in pipec in leseni molek — vse drugo, so dejali, da jih ne zanima in bo že jutri povedal sodniku. Porinili so ga v celico številko 5 in mu pokazali leseno pogrado, tjakaj naj leže in miren naj bo. Zaloputnila so za njim težka vrata, zarožljaj je ključ, izgubili so se zunaj po hodniku koraki moža s ključem — tiho je bilo in tema.

Pa se je iz tihe teme oglasil hripav glas: »Kje so pa tebe nocoj pobrali?«

Nace ni vedel, kdo ga ogovarja. Mislil si je, morebiti je sam sodnik, ki ga sedajle izprašuje. Klavrno je odgovoril: »Pri Mokarju so me prijeli.«

Je oni zakašljaj: »Ali imaš kakšen čik?«

Nace je zanikal — nak, čakati da nima navade.

Pa ga je podučil oni: »Nisem te vprašal, če ti čikaš, ampak če imaš čik, da ga daš meni!«

Je dejal Nace, da ga nima. Ne, tale ni sodnik! V Trnovčah je včasih videl sodnika, puško je imel s seboj in psa — Hek mu je bilo ime — in v zobeh pipo. Nak, sodnik je gospod, sodnik ne čika! — Oh, v kako družčino je zašel! Spomnil se je svojih krav: kaj bi dejale, če bi vedele, da je sedajle zaprt! Dimka in Liza in Roža in Plavka in vse druge, kako jih pogreša! Ali ga pogreša tudi žival? Kdo ve, koliko časa ga bodo držali tukulje, morebiti vse žive dni!

V nos se mu je ponujala solza, najrajši bi se bil razjokal.

Onemu v temi se je smilil in je dejal: »Nič se ne boj, saj še nisi obsojen! Kaj si pa zmeknil?«

Začuden je odgovoril Nace: »Nič.«

Je dejal oni: »Prav imaš, le kar taji! Jaz vsakokrat tajim, včasih se le izmažem. Ali si prvič na Žabjeku?«

»Prvič.«

»Jaz sem pa že vaju sodnije. Le kar taji in priče povej in zahtevaj, da bodo prisegle, da sploh nisi bil tam, kjer si bil. Kar žlahto predlagaj, žlahta bo ja potegnila s teboj!«

»Ne očeta nimam, ne matere.« Pa se je Nacetu zelo milo storilo, ko je pomislil, da nima žive duše na svetu, ki bi se zavzela zanj sedajle v teh težkih urah.

»Nič ne stokaj!« ga je tolažil oni in se mu je zehnilo. »Če nimaš drugih prič, pa ti jaz dve posodim: Jerneja Kačarja in Matijo Figarja — zapomni si jih! Oba sta iz Srednje vasi. Pa sta že mrtva, nič slabega ne bosta vedela o tebi. Take priče so dobre. Ali res nimaš čika? No, boš pa drugič dal! Lahko noč!«

Oni je kmalu zasmrčal, Nace pa je premišljeval še svoje krave, za kravami skledo pri Tonejčevih — kaj neki so nocoj jedli! In za skledo še ves ostali svet, kar ga je okoli Trnovč. Obrisal si je marsikako solzo, potem pa se je zatekel v božje naročje, pomiril se je in zaspal.

(Se nadaljuje.)

Emile Zola:

Naskok na mlin

(Prevedel Mirko Kragelj.)

Dve uri so grmele krogle nad mlinom. Kakor toča so razbičale staro zidovje. Kadarkoli so padle na kamen, je bilo slišati, kako so se odbile in padale v vodo. Z rezkim glasom so se zadirale v les. Tupatam je zajecalo v znak, da je krogla pogodila kolo. Vojaki v notranjščini so štedili s streljanjem in so palili le, kadar jim je bilo mogoče meriti. Od časa do časa je častnik pogledal na uro. Ko je krogla razcepila oknico in obtičala v stropu, je zamrmral:

»Še dve uri! Tega ne vzdržimo.«

Polagoma je to divje streljanje staremu mlinu zares pošteno prizadejalo. Oknica, preluknjana nalik rešetu, je padla v vodo. Morali so jo nadomestiti z žimnico. Oče Merlier se je vsak hip podajal v novo nevarnost, stikajoč za poškodbami, prizadejanimi njegovemu ubogemu mlinu, čigar hreščanje mu je pretresalo dušo. Topot je bilo po njem: nič več ga ne bo mogel zakrpati. Dominik je s prošnjami prigovarjal Frančiški, da bi se umaknila v zavetje, toda hotela je ostati pri njem; sedla je za hrastovo skrinjo, ki naj bi jo čuvala. Kljub temu je priletela v skrinjo krogla; stene so votlo zadonele. Tedaj je stopil Dominik pred Frančiško. Doslej še ni streljal, držal je le puško v roki; ni mogel k oknom, ker so vsa zasedli vojaki. Pri vsaki salvi se je zazibal pod.

»Pozor, pozor!« je nenadoma zakričal stotnik. Videl je, da prihajajo iz gozda tesno strnjene kolone. V istem trenutku se je pričelo silovito streljanje. Bil je kot da je butnil veter sunkovito ob mlin. Druga oknica je zagrnela s hiše, a skozi zevajočo odprtino so deževale krogle v notranj-

ščino. Dva vojaka sta padla po tleh. Prvi se ni več zganil. Odrinili so ga k steni, ker je bil na poti. Drugi se je zvijal in prosil, naj ga milostno rešijo trpljenja; toda nihče ga ni poslušal, krogle so neprestano švigale v notranjost, vsak se je skušal kriti in pri tem oddati smrtonosni strel kot povračilo. Tretji vojak je bil ranjen; ne da bi črhnil besedico, je s topim, zmedenim pogledom omahnil čez rob mize. Ob pogledu na te mrličje je Frančiška, prevzeta od groze podzavestno odrinila svoj stol ter sedla na tla ter se prislonila k steni; zdelo se ji je, da bo tako manjša in nevarnosti manj izpostavljena. Medtem so znesli vse žimnice v hiši na kup in zamašili okno do polovice. Dvorana se je polnila z razvalinami, razbitim orožjem, razdejanim pohištvom.

»Peta je!« je zaklical stotnik, »držite se!... Poizkušajo priti preko vode.«

V tem trenotku je Frančiška kriknila na glas. Nekje se je odbila krogla in jo rahlo oplazila po čelu. Prikazalo se je par kapljic krvi. Dominik se je ozrl vanjo; nato je stopil k oknu, oddal svoj prvi strel in odslej ni več odnehal. Basal je puško, jo nameril, ne meneč se za to, kar se je godilo krog njega. Le od časa do časa je s pogledom ošvrknil Frančiško. Sicer se pa ni prenačlil, temveč meril je temeljito. Prusi so prihajali vzdolž topolov in so poskušali priti tostran Morelle, kakor je bil pravilno uganil stotnik. Toda čim se je le eden osmelil, je padel, zadet v glavo od Dominikove krogle. Stotnik, ki je motril to igro, je bil naravnost vzhičen. Častital je mlademu možu ter mu zagotavljal, da bi bil srečen, ako bi imel več takih strelcev. Dominik ga ni čul. Priletela je krogla in mu ranila ramo, druga roko, on pa je streljal dalje.

Spet sta obležala dva mrliča. Razkosane žimnice niso več mašile oken. Samo še ena salva bi zadostovala, da odnese mlin. Postojanka je postajala nevzdržna. Kljub temu je častnik ponavljal:

»Vzdržite!... le še pol ure!«

Zdaj je štel minute. Svojim predstojnikom je obljubil, da bo na tem mestu zadrževal sovražnika do večera; in ne bi se bil niti za las umaknil pred uro, ki jo je bil določil za umik. Ohranil je ljubeznivi izraz obraza ter se smehljajal Frančiški, da jo pomiri. Sam je pobral puško mrtvega vojaka in streljal.

Le še štirje vojaki so se nahajali v prostoru. Prusi pa so se v velikem številu pokazali na onem bregu Morelle; bilo je jasno, da bodo vsak čas prekoračili reko. Spet je minulo nekaj minut. Stotnik si je vtepel v glavo, da ne bo dal povelja k umiku, kar pridrvi k njemu narednik z vzklikom:

»Na cesti so, zajeti nas hočejo od zadaj!«

Prusi so morali najti most. Stotnik je pogledal na uro. »Še pet minut!« je dejal. »Pred petimi minutami jih ne bo še sem.«

Potem, točno ob šestih, je dovolil, da se njegovi ljudje umaknejo skozi mala vrata, ki so vodila na stransko ulico. Tam so skočili v jarek

in se po njem priplazili do sauvalskega gozda. Stotnik se je pred odhodom še prav prijazno poslovil od očeta Merliera, opravičujoč se ter je celo še pristavil:

»Krajšajte jim čas, mi se vrnemo!«

Medtem je Dominik ostal sam v dvorani. Streljal je dalje, ne da bi kaj čul, ne da bi kaj razumel. Občutil je le potrebo, da brani Frančiško. Vojaki so bili odšli, ne da bi bil on to sploh opazil. Meril je in pogodil svojega moža z vsakim strelom. Nenadoma je nastal silen trušč. Prusi so bili od zadaj pridrveli na dvorišče. Oddal je še poslednji strel, a že so planili Prusi nadenj; iz njegove puške se je še kadilo.

Štirje možje so ga pograbili. Drugi so kričali krog njega v strašnem jeziku. Malo da ga niso na mestu ubili. Frančiška je proseče planila v ospredje. Toda vstopil je častnik in si dal izročiti ujetnika. Potem, ko je z vojaki izmenjal nekaj besed, se je obrnil k Dominiku in mu strogo izjavil v čisti francoščini:

»V dveh urah boste ustreljeni!«

Tretje poglavje.

Zapoved nemškega generalnega štaba se je glasila: vsak Francoz, ki ne pripada redni vojski, pa bi ga zalotili z orožjem v roki, bo ustreljen. Celo takozvanim četam dobrovoljcev niso priznavali prava bojevanja. S tem, da so izvajali nad kmeti, ki so branili svoje domačije, tako strašne kazni, so se hoteli Nemci zavarovati pred nevarnostjo vstaje.

Častnik, velik, slok petdesetletnik, je Dominika kratek čas zasliševal. Dasi je dobro govoril francosko, je vendar izdajala tipična odrevenela drža njegovo prusko pokolenje.

»Ali si iz teh krajev?«

»Ne, Belgijec sem.«

»Zakaj si segel po orožju? Saj se te to vendar nič ne tiče?«

Dominik ni odgovoril. V tem trenutku je častnik opazil pokoncu stoječo, blede Frančiško, ki je prisluškovala. Na njenem belem čelu se je vlekla kakor rdeč ozek trak majhna rana. Pogledal je zaporedoma oba mladca in razumevajoč položaj, se je zadovoljil s pristavkom:

»Torej ne tajiš, da si streljal?«

»Streljal sem, kolikor sem le mogel,« je mirno odvrnil Dominik. Odveč je bilo to priznanje, kajti bil je črn od smodnikovega dima, ves znojen in zamazan s krvjo, ki mu je še curljala iz zevajoče rane na plečih.

»Prav,« je dejal častnik, »v dveh urah boš ustreljen!«

Frančiška ni kričala. Prekrižala je prste in dvignila roke s kretnjo izražajočo obupno grozo. Častnik je to kretnjo opazil. Dva vojaka sta odvedla Dominika v stransko sobo, kjer naj bi ga stražila. Devojki sta odpovedali nogi, da se je sesedla na stolu; jokati pa ni mogla, davilo jo je. Častnik jo je neprestano opazoval. Končno jo je ogovoril:

»Je li fant tu vaš brat?«

Odkimala je z glavo. On je ostal trd in ne da bi se malo nasmehnil, je po kratkem molku vprašal:

»Ali že dolgo prebiva v tem kraju?«

Prikimala je.

»Potem mu pač morajo biti sosedni gozdovi dobro znani?«

Topot je izpregovorila.

»Da, prav dobro,« je odvrnila in ga začudeno pogledala.

On pa ni rekel več ničesar, okrenil se je na peti in ukazal, da pokličejo vaškega župana. Frančiška je lahno zardela in vstala; zazdelo se ji je, da razume smisel teh vprašanj in prešinil jo je žarek upanja. Stekla je sama klicat očeta.

Čim je streljanje utihnilo, je oče Merlier žurno stopil z mostovža, pregledat svoje mlinsko kolo. Oboževal je sicer hčer in bil bodočemu zetu Dominiku prijazno naklonjen, toda mlinsko kolo je zavzemalo prav tolikšno mesto v njegovem srcu. Zdaj, ko sta onadva »mala«, kakor ju je nazival, utekla nepoškodovana vrvežu, je vso svojo ljubezen posvetil tretjemu ljubljencu, ki je bil doslej največ prestal. Z bolestnim izrazom v licu se je sklonil preko lesenega ogrodja ter pregledaval rane. Pet lopat je bilo zlomljenih, srednja os je bila preluknjena. Vtaknil je prste v luknje, da preizkusi globino. Razmišljal je, kako bi spet popravil vse te poškodbe. Medtem ko je mašil razpoke z mahovjem, je pristopila Frančiška.

»Tako naj prideš, oče!«

Tedaj se je razjokala in mu povedala vse. Oče Merlier je dvignil glavo pokoncu. Tako enostavno se pač ne strelja človeka! Bo pač že moral sam pogledat. Z mirnim, krotkim obrazom se je povrnil v mlin. Ko je častnik zahteval za svoje moštvo živil, je odgovoril, da prebivalci v Rocreusu niso vajeni nasilja in da se ne da od njih s silo ničesar doseči. Prevzel pa bi vse pod pogojem, da sme ravnati svobodno. Izprva se je častnik razljutil nad takim suhoparnim tonom, nato pa se je vdal kratkim, pičlim starčevim besedam. Pozval ga je celo nazaj in ga vprašal:

»Kako se zovejo hoste tam le nasproti?«

(Se nadaljuje.)

R. Jagrovski:

ABC za naše ugankarje.

Uganke, ki slone na tem, da se izrabijo lastnosti besede (črke, zlogi itd.), se imenujejo besedne ugankе. Pri teh dâ zastavljalac širši pojem besede, treba je poiskati podrejenega.

Za reševanje takih ugank je treba znati malo zgodovine, zemljepisja, živalstva, vse bolj v osnovnih pojmih. Primer:

v	.	.	a
v	.	.	a
v	.	.	a
v	.	.	a

hiša

pijača

žen. ime

posoda

Namesto pik vstavi črke,
da bodo nastale besede
zraven stoječega pomena.

Besede: hiša, pijača, žen. ime, posoda so besede širšega pomena. Treba je poiskati za vsako še, besedo podrejenega pomena. Hiša je lahko: kajža, palača, vila itd. Odgovarja samo »vila«, ker začne z »v« in konča z »a« ter ima 4 črke. Rešitev: vila, voda, Vida, vaza.

Če so pri besedni uganki dane črke, jo imenujemo ponavadi črkovnico, če so dani zlogi, pa zlogovnico.

a	a	a	e	e
i	j	j	k	k
K	l	l	n	n
n	n	o	o	r
r	r	s	s	t

vrtna rastlina

slov. mesto

padavina

ženska obleka

potrebščina pri petrolejkah

Rešitev:

k	o	r	e	n
K	r	a	n	j
s	l	a	n	a
k	r	i	l	o
s	t	e	n	j

Da ima besedna uganka tudi vsebino, jo sestavi zastavljalac ponavadi tako, da dajo gotove črke (v diagonalah, navpičnih ali vodoravnih vrstah) izrek, pregovor, ime znane osebe ali slično. V našem primeru se čita v diagonalah od leve navzdol beseda »kralj«.

Pravilo za reševanje besednih ugank: Poišči danemu širšemu pojmu odgovarjajoči podrejeni pojem z odgovarjajočim številom črk. Če so dane

črke (črkovnica), mora biti podrejeni pojmu sestavljen iz črk, ki so dane na razpolago. Če so dani zlogi, mora biti beseda podrejenega pojma sestavljena iz zlogov, ki so dani na razpolago. Uganka je pravilno rešena, če podrejeni pojmi odgovarjajo širšim pojmom, če so porabljene vse dane črke (zlogi) in če odgovarja eventualna ugankina vsebina (zahtevani izrek, pregovor itd.).

Uganke se dajo sestaviti tudi na podlagi drugih lastnosti besed: 1.) črke se dajo premeščati, 2.) iz besede se dâ zlog (črka) izločiti ali odbrati, potem se imenujejo take uganke:

1.) Premestne uganke, kjer so nam znane posetnice. Pri teh ugankeh je treba črke, ki so dane na posetnici, toliko časa premeščati in premetavati ter med seboj družiti, da dobimo pod posetnico zahtevani poklic. N. pr.:

Posetnica.

Janez Kristavec
Pola

Rešitev:
Pozlatarski vajenec.

Kaj je ta gospod?

Rešitev je pravilna, če so vse črke, ki so dane na posetnici, tudi v rešitvi. Dobro je, če zna človek pri reševanju takih uganek malo slovnice, tako da ve n. pr., da se svojilni pridevniki, ki prihajajo tu največkrat v poštev, končujejo na »-ski«, pri ženskah »-ska«, n. pr. mizar-ski, mesarski, pozlatar-ski, železniški, ali na »-ni« (»-na«), n. pr. sod-ni, mod-ni, poš-ni itd. Dobro je, če se ve, da se besede, ki pomenijo obrtnike, končujejo na »-ar«, mes-ar, kol-ar, podob-ar, drugi poklici pa na »-nik«, na pr. žup-nik, urad-nik, sod-nik. Oglej si malo slovnico ter primerjaj končnice -ica, -ec, -ač, -uh itd.!

2.) Izločevalnica in odbiralnica. N. pr.: Izloči iz naslednjih besed po eno črko, da dobiš nove besede: priba, prav, prestan, zlog, krema, kralj, Senj. Izločene črke dajo ime slovenskega pisatelja. Izločiš po vrsti: p, r, e, g, e, l, j. Nove besede, ki nastanejo po izločitvi, so po vrsti: (p)riba, p(r)av, pr(e)stan, zlo(g), kr(e)ma, kra(l)j, Sen(j)tovej: riba, pav, prstan, zlo, krma, kraj, sen. Izločene črke dajo: Pregelj.

Ali: odberi iz naslednjih besed po dve črki, da dobiš pozdrav: rezbar, logar, pomije. Odbereš po vrsti: zb, og, om. Rešitev: Zbogom! Če ti takoj ne gre, kombiniraj z drugimi črkami, dokler ne zadeneš prave!

So še nekatere vrste besednih uganek, te bomo pa pregledali o priliki.

*

Posetnica.

Miša Demeter Zrinski

u

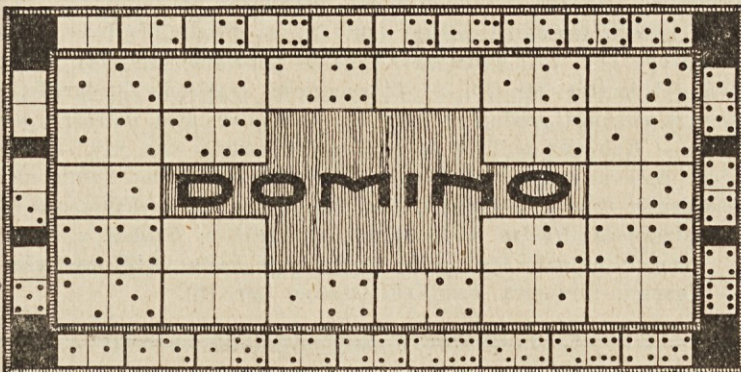
Ninu

Kaj je ta gospod?

Konjiček.

			v go-	na-	val	lih			
		ve	me-	se-	jaz	rod	in		
		mi-	Ko-	či-	ži-	ve-	ča-		
	dne-	nad	u-	noj,	moj.	po-	val,	ze-	
	li	jas-	ra-	čo	ni	mel	mah	sov	
ne	stel	bo	čr-	bo	bo	sre-	bom	i-	len

Dobiš napis na S. Jenkovem grobu. Kdo je bil Jenko in kje leži pokopan?

Za pravilno rešitev ugank razpisujemo 10 nagrad po 30 Din. Nagradnega tekmovanja se lahko udeležijo otroci naših članov, ki že obiskujejo

šolo in še niso preskrbljeni ter jih vzdržujejo starši. Nagrade se izplačujejo v obliki hranilnih vlog, ki so vezane na eno leto, pri ljubljanski odnosno mariborski kreditni zadrugi. Rok tekmovanja je do 10. aprila in naj se pošljejo rešitve upravnemu odboru pod posebnim ovitkom z označbo: »Nagradno tekmovanje«. Ugankarje naprošamo, da prilože svoj točen naslov in naslov člana zadruge s člansko številko. Pravilno rešitev in imena nagrajenih objavimo v prihodnji številki.

TERMINI.

Cenjeno članstvo ponovno opozarjamo, da naj striktno upošteva določene termine za nakup odnosno nabavo mesečnih potrebščin, ker nam drugače ni mogoče vsega članstva odpraviti tako, kakor bi bilo potrebno. Termini niso nikaka kaprica, ampak neobhodna zahteva, ki jo diktira naš obrat, in vsako neupoštevanje ima za posledico, da ne moremo članstva postreči tako, kakor bi ono samo želelo.

ZA SMEH.

Klepetulja: »Veš, Neža, jaz sem Micki rekla, zakaj je ona rekla, da si ti rekla, da sem jaz rekla, pa sem ji rekla, da si mi ti rekla, da nisi nič rekla in je rekla, da je rekla, kar je rekla.«

Vsebina: Kupujte domače blago (str. 65). — Kredit in gotovina (str. 66). — Pomen žene v združništvu (str. 69). — Idejni temelji socialnega vprašanja (str. 71). — Poročilo upravnega odbora Kreditne zadruge (str. 73). — Perutninarstvo: Ustanovitev perutninarske zadruge (str. 73). Krma in krmljenje perutnine (str. 74). — Čebelarstvo: Železničarji in čebelarstvo (str. 76). — Zadrugaricam v pomoč, Mimogrede, Nasveti pri izbiranju blaga v združni prodajalni (str. 78). — Kaj vse ima združna prodajalna za pirhe (str. 80). — Kuhinja: Jedilnik za velikonočno nedeljo (str. 81). — Naša družina: Otrok in njegov duševni razvoj (str. 82). — Razglasi in obvestila: Vabilo na občni zbor Nabavljalne zadruge. Opozorilo članstvu (str. 84). — Železničarska menza (str. 85). — Občni zbor Podpornega društva v Ljubljani (str. 86). — Grofica z mrtvaško glavo (str. 87). — Naskok na mlin (str. 87). — Za naše male: ABC za naše ugankarje (str. 93). — Uganke: Posetnica. Konjiček. Domino (str. 95).

»Zadrugar« izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana VII, Mahničeva cesta št. 7, kamor se pošilja tudi dopise. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolodvorska ulica 39. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Izvoljeni delegati.

Na podlagi izvršenih volitev dne 21. februarja in 13. marca t. l. so izvoljeni sledeči delegati oziroma njih namestniki, ki zastopajo člane na X. rednem občnem zboru Nabavljalne zadruge.

I. volišče: Direkcija drž. železnic.

Delegati: Deržič Ivan, Pogačnik Miha, Luschützky Josip, ing. Zelenko Franc, Sternad Franc, Vertačnik Albert, ing. Fine Franc in Müller Anton.

Namestniki: Gregorka Miroslav, Kordin Avgust, dr. Senčar Drago, Srebot Franc, Jesih Jože, Mauer Alojzij, Milohnoja Baldomir in Kumar Rudolf. Prvi delegat zastopa 47, ostali pa vsak po 46 glasov.

II. volišče: Ljubljana glav. kolodvor.

Delegati: Safošnik Ivan, Živic Ivan, Weber Matija, Gosar Anton, Urbanija Anton, Vovk Franc, Roter Albin, Vavpotič Florjan, Jermol Josip, Schwarz Ivan, Pečar Josip, Smolnik Janko, Šuštar Franc, Megušar Ivan, Ribič Karol, Šeme Matej, Kervin Franc, Stopar Jakob, Kuštrin Ivan, Saisz Anton, Kolbe Anton, Frole Ivan, Gerbec Josip.

Namestniki: Magajna Jože, Tlaker Franc, Blažič Franc, Bedenk Rudolf, Mirtič Josip, Čehovin Julij, Lenassi Ivan, Završnik Jože, Janežič Nace, Lombar Ludvik, Vrtovšek Franc, Benčina Luka, Boltar Matija, Perc Anton, Brdnik Franc, Kralj Andrej, Perovšek Josip, Renko Ivan, Rak Milan, Kocjančič Alojzij, Sotošek Ivan, Koprivec Franc, Grošelj Ivan. Prvih 13 delegatov zastopa po 49, ostali pa po 48 glasov.

III. volišče: Ljubljana gor. kolodvor.

Delegata: Kepec Alojzij, Mohorič Ivan.

Namestnika: Rupnik Leopold, Šuštar Ivan. Delegata zastopata vsak po 49 glasov.

IV. volišče: Sekcije za vzdrževanje proge. Ljubljana.

Delegati: Juh Leopold, ing. Šubic Stanko, Požgaj Franc.

Namestniki: Likar Anton, Makovec Josip, Schwentner Emil. Prvi delegat zastopa 42, ostala pa po 41 glasov.

V. volišče: Kurilnica I.

Delegati: ing. Gliha Ivan, Čibej Rudolf, Alič Anton, Pritekelj Alojzij, Plesnik Lovro.

Namestniki: Sedlar Franc, Schaffer Aleksander, Burkelca Alojz, Celič Ignac, Šinkovec Jože. Prvi trije delegati zastopajo vsak po 48, ostala pa po 47 glasov.

VI. volišče: Kurilnica II.

Delegati: Žilič Ivan, Jagodic Jože, Teran Andrej, Žorga Rudolf, Brate Jožef.

Namestniki: Zorc Pavel, Pleš Alojzij, Zadel Anton, Štrumbelj Anton, Doljak Franc. Prvi delegat zastopa 44, ostali pa po 43 glasov.

VII. volišče: Brezovica.

Delegat: Makovec Ivan, namestnik: Tavčar Ivan, ki zastopa 47 glasov.

VIII. volišče: Borovnica.

Delegata: Jerausch Ivo in Gabrijel Drago.

Namestnika: Verbič Ivan in Zupan Miha. Delegata zastopata vsak po 36 glasov.

IX. volišče. Logatec.

Delegata: Šebenik Ivan, Leskovec Franc.

Namestnika: Blažič Lovro, Šebenik Franc. Prvi delegat zastopa 33, drugi pa 32 glasov.

X. volišče: Rakek.

Delegata: Štok Viktor, Grzetič Rudolf.

Namestnika: Salamun Rok, Pirc Lovro. Prvi delegat zastopa 48, drugi pa 47 glasov.

XI. volišče: Št. Vid-Višmarje.

Delegati: Gabrovšek Alojzij, Rihar Ivan, Grum Franc.

Namestniki: Praznik Florjan, Oman Franc, Zadnikar Franc. Prva dva delegata zastopata vsak po 34, ostali pa 33 glasov.

XII. volišče: Škofja Loka.

Delegata: Pleničar Ferdo, Tonja Franc.

Namestnika: Dime Alojzij, Kunčič Matevž. Prvi delegat zastopa 33, drugi pa 32 glasov.

XIII. volišče: Kranj.

Delegata: Perfeta Valentin, Andrejašič Josip.

Namestnika: Javor Ivan, Boskovič Oton. Vsak delegat zastopa po 34 glasov.

XIV. volišče: Lesce-Bled.

Delegata: Vovk Franc, Baloh Franc.

Namestnika: Snoj Ivan, Ramovež Franjo. Vsak delegat zastopa po 31 glasov.

XV. volišče: Jesenice.

Delegati: Perčič Anton, Feldin Herman, Janša Vinko, Levstik Alojzij.

Namestniki: Primec Ivan, Bizjak Jože, Jug Alojzij, Tomazin Jakob. Prvi delegat zastopa 39, ostali trije pa vsak po 38 glasov.

XVI. volišče: Kranjska gora.

Delegata: Kavčič Drago, Peterman Alojzij.

Namestnika: Volc Ivan, Robič Andrej. Prvi delegat zastopa 44, drugi pa 43 glasov.

XVII. volišče: Bled jezero.

Delegata: Stare Valentin, Jelenc Oroslav.

Namestnika: Pokovec Matija, Dacar Melhijor. Vsak delegat zastopa po 36 glasov.

XVIII. volišče: Bistrica-Boh. jezero.

Delegata: Tomažič Janko, Avšič Maks.

Namestnika: Golob Jakob, Rozman Janez. Prvi delegat zastopa 37, drugi pa 36 glasov.

XIX. volišče: Ježica.

Delegata: Cvetko Franc, Železnik Alojzij.

Namestnika: Leskovšek Jakob, Čertanec Jožef. Prvi delegat zastopa 43, drugi pa 42 glasov.

XX. volišče: Domžale.

Delegata: Pakiž Jože, Mušič Peter.

Namestnika: Čarman Franc, Umek Ivan. Prvi delegat zastopa 28, drugi pa 27 glasov.

XXI. volišče: Šmarje-Sap.

Delegat: Puš Josip in namestnik: Hribar Franc, ki zastopa 40 glasov.

XXII. volišče: Grosuplje.

Delegata: Crnkovič Julij, Novak Andrej.

Namestnika: Verbinc Franc, Starce Ivan. Prvi delegat zastopa 47, drugi pa 46 glasov.

XXIII. volišče: Kočevje.

Delegata: Ličen Alfonz, Jereb Josip.

Namestnika: Mihelič Franc, Bedenikovič Mihael. Prvi delegat zastopa 28, drugi pa 27 glasov.

XXIV. volišče: Trebnje.

Delegata: Erste Alojzij, Krulej Adalbert.

Namestnika: Kalar Martin, Kralj Ivan. Delegata zastopata vsak po 29 glasov.

XXV. volišče: Novo mesto.

Delegati: Jelenc Franc, Lapanja Ivan, Vales Josip, Mihevc Ivan.

Namestniki: Božič Anton, Zgaga Maks, Legiša Alojzij, Mužič Ivan. Prvi trije zastopajo vsak po 48, zadnji pa 47 glasov.

XXVI. volišče: Črnomelj.

Delegata: Kerševani Vladimir, Zorman Franc.

Namestnika: Rapuš Matija, Poljak Štefan. Prvi delegat zastopa 37, drugi pa 36 glasov.

XXVII. volišče: Zalog.

Delegati: Makuc Ivan, Pangeršič Ivan, Tomšič Franc.

Namestniki: Budal Alojzij, Štemberger Leopold, Petrovčič Anton. Prva dva delegata zastopata vsak po 50, zadnji pa 49 glasov.

XXVIII. volišče: Kresnice.

Delegata: Wohinz Maks, Kukavica Alojzij.

Namestnika: Rajner Albert, Kastelic Ivan. Prvi delegat zastopa 48, drugi pa 47 glasov.

XXIX. volišče: Litija.

Delegata: Wolbank Artur, Okrogar Ivan.

Namestnika: Mittoni Franc, Berlot Franc. Prvi delegat zastopa 49, drugi pa 48 glasov.

XXX. volišče: Trbovlje.

Delegata: Spindler Erhard, Rikauf Drago.

Namestnika: Hrastelj Anton, Grilj Ivan. Prvi delegat zastopa 32, drugi pa 31 glasov.

XXXI. volišče: Zidani most.

Delegati: Šinkovec Franc, Bostič Anton, Jordan Andrej.

Namestniki: Petkovšek Miha, Vičar Jakob, Janež Anton. Vsak delegat zastopa po 42 glasov.

XXXII. volišče: Videm-Krško.

Delegata: Milost Bogomir, Dworak Karol.

Namestnika: Makotar Anton, Hervol Josip. Vsak delegat zastopa po 32 glasov.

XXXIII. volišče: Celje.

Delegati: Rozman Alojzij, Žemlja Andrej, Gabrovec Jakob.

Namestniki: Lukežič Franc, Lipovšek Franc, Bole Leopold. Prva delegata zastopata vsak po 44, zadnji pa 43 glasov.

XXXIV. volišče: Velenje.

Delegati: Rihtaršič Franc, Koželj Franc, Fettich Frankheim (Mirko).

Namestniki: Grile Andrej, Lahovnik Jože, Aberšek Franjo. Vsak delegat zastopa po 39 glasov.

XXXV. volišče: Dravograd—Meža.

Delegati: Rus Ivan, Krajnc Gašper, Križan Franc, Krasnik Gregor.

Namestniki: Sodič Ivan, Pristovnik Josip, Ferš Ludvik, Kreutzer Miha. Prva dva delegata zastopata 39, ostala dva pa po 38 glasov.

XXXVI. volišče: Ruše.

Delegata: Bučar Ludvik, Pintar Miha.

Namestnika: Ivanuša Matija, Dobovšek Franc. Vsak delegat zastopa po 40 glasov.

XXXVII. volišče: Grobelno.

Delegati: Obersnel Franjo, Urbajs Franc, Glažar Franjo.

Namestniki: Šumej Josip, Dimec Josip, Toman Ivan. Prvi delegat zastopa 42, ostala pa po 41 glasov.

XXXVIII. volišče: Poljčane.

Delegata: Lovrec Franjo, Šerbec Ignac.

Namestniki: Kozjek Franc, Skapin Karol. Delegata zastopata vsak po 37 glasov.

XXXIX. volišče: Pragersko.

Delegati: Bračič Štefan, Lončarič Josip, Tomanič Boštjan, Strmšek Ivan.

Namestniki: Rozman Avgust, Jerič Franc, Godec Jernej, Kostanjevec Franc. Prvi trije delegati zastopajo po 42, zadnji pa 41 glasov.

XL. volišče: Ptuj.

Delegati: Petrovič Nikola, Ačko Josip, Tumpej Alojzij.

Namestniki: Valentin Franc, Brunčič Franc, Petek Franjo. Vsak delegat zastopa po 36 glasov.

XLI. volišče: Ormož.

Delegat: Čuček Ivan, namestnik: Dogša Anton, ki zastopa 45 glasov.

XLII. volišče: Čakovec.

Delegata: Buchmeister Konrad, Volk Alojzij.

Namestnika: Požar Anton, Globočnik Lovro. Delegata zastopata vsak po 39 glasov.

XLIII. volišče: Ljutomer.

Delegata: Brodnik Jože, Lukačič Avgust.

Namestnika: Bratuša Roman, Skuk Jože. Prvi delegat zastopa 36, drugi pa 35 glasov.

XLIV. volišče: Hoče.

Delegati: Flis Anton, Albert Anton, Mihurko Vinko.

Namestniki: Drozg Janez, Luttmann Stanko, Sinič Franc. Vsak delegat zastopa po 36 glasov.

XLV. volišče: Št. Ilj.

Delegat: Zabukovšek Josip, namestnik: Heric Franc. Delegat zastopa 49 glasov.

XLVI. volišče: Maribor glav. kolodvor.

Delegati: Prevoljšek Janko, Okretič Franc, Kaiser Anton, Zavadlav Leopold, Pavlovčič Franc, Bačnik Jaka, Klemenc Franc, Blatnik Anton, Černič Karol, Herščak Jakob, Pavlinič Avgust, Stingl Ivan, Rebolj Anton, Macarol Jakob, Macarol Josip.

Namestniki: Škerjanc Ivan, Janžekovič Anton, Prelog Franc, Čerček Franc, Perme Mirko, Koželj Mirko, Žvan Ivan, Verglez Simon, Hauptman Ivan, Miško Martin, Birsa Ivan, Kolarič Karol, Legiša Ivan, Šibenik Matija, Sterbar Jakob. Prvih 8 delegatov zastopa vsak po 50, ostali pa po 49 glasov.

XLVII. volišče: Maribor kor. kolodvor.

Delegati: Pagon Franjo, Štrukelj Josip, Rustja Franjo.

Namestniki: Kašman Drago, Stepišnik Rudolf, Peroci Franc. Prvi delegat zastopa 41, ostala dva pa po 40 glasov.

XLVIII. volišče: Delavnica Maribor.

Delegati: Verlič Srečko, Velnar Franc, Muraus Alojzij, Vidmar Ivan, Regent Franc, Kralj Herman, Černeka Zmago, Pertot Štefan, Koren Srečko, Brglez Makso, Ropret Jakob.

Namestniki: Tratnik Jože, Brecej Franc, Žunec Matija, Klančnik Leopold, Šuštaršič Leo, Šantl Simon, Kajšler Franc, Madžarac Pavao, Slabe Martin, Hübl Emil, Zimic Josip. Prvih 5 delegatov zastopa vsak po 49, ostali pa po 48 glasov.

XLIX. volišče: Kurilnica Maribor.

Delegati: Artič Franjo, Oman Miha, Gergič Ivan, Boltek Anton, Ločičnik Albin, Kaiser Albin, Veronek Jakob.

Namestniki: Lipoglavšek Jože, Lah Anton, Švegelj Anton, Junker Ivan, Remec Franc, Šušteršič Franc, Stanovšek Ivan. Vsak delegat zastopa po 46 glasov.

Pri gornjih volitvah je glasovalo od 7.389 volilnih upravičencev 5.521 ali 74.72%.

Izvoljenih je skupno 172 delegatov.

V Ljubljani, dne 15. marca 1932.

Za upravni odbor:

Kobal Albert,
tajnik.

Punčuh Mirko,
predsednik.

	Din	Din		Din	Din
1. Račun blagajne:			1. Račun hranilnih vlog:		
Stanje 1./I. 1931.	224.629·30		Stanje 1./I. 1931.	1,977.227·57	
Dohodki v letu 1931.	9,269.572 88		Vloženo v letu 1931.	1,587 504 27	
	9,494.202·18			3,564.731·84	
Izdatki v letu 1931.	9,411.526 51		Dvignjeno v letu 1931.	1,324.863 05	
Stanje gotovine 31./XII. 1931.		82.675·67		2,239.868·79	
			Kapitalizovane obresti leta 1931.	119.278·27	
2. Račun poštne hranilnice:			Stanje 31./XII. 1931.		2,359.147·06
Stanje 1./I. 1931.	3.104·06		2. Račun trajne štednje:		
Vplačila v letu 1931.	337.082·48		Stanje 1./I. 1931.	—	
	340.186·54		Vloženo v letu 1931.	48 579·10	
Izplačila v letu 1931.	338.619·91			48.579·10	
Stanje 31./XII. 1931.		1.566·63	Dvignjeno v letu 1931.	440·—	
				48.139·10	
3. Račun naložb:			Kapitalizovane obresti leta 1931.	1.201·—	
a) Deleži pri Sav. N. z. Beograd	7.000·—		Stanje 31./XII. 1931.		49.340·10
b) Stanje naložb pri denarnih			3. Tekoči račun:		
zavodih dne 1./I. 1931.			Stanje 1./I. 1931.	423 171·—	
			Vloženo v letu 1931.	1,777.994 82	
				2,201.165·82	
			Dvignjeno v letu 1931.	2,152.363·17	
				48 802 65	
			Kapitalizovane obresti leta 1931.	5.357·20	
			Stanje 31./XII. 1931.		54.159·85
			4. Račun dolga pri Savezu Nabav-		
			ljalnih zadrug v Beogradu:		
			Stanje 1./I. 1931.	159 924·—	
			Prejeto v letu 1931.	300.190 —	
				460.114·—	
			Kapitalizovane obresti leta 1931.	12.043·—	
			Stanje 31./XII. 1931.		472.157·—
			5. Račun prehodnih zneskov:		
			Predplačane obresti za leto 1932.		45.926·88
			6. Račun zadružnih deležev:		
			Stanje 1./I. 1931.	118.600·—	
			Vplačani v letu 1931.	32 260·—	
				150.860·—	
			Vrnjeni v letu 1931.	2 860·—	
			Stanje 31./XII. 1931.		148.000·—
			7. Račun rezervnega sklada:		
			Stanje 1./I. 1931.	77.833·51	
			Dobiček iz leta 1930.	34.627·87	
			Pristopnine iz leta 1931.	3.201·—	
			Stanje 31./XII. 1931.		115.662 38
			8. Račun fonda za trajno štednjo:		
			Stanje 1./I. 1931.	25·000·—	
			Izplačila v letu 1931.	14 050·—	
			Stanje 31./XII. 1931.		10.950·—
			9. Račun zgube in dobička:		
			Dobiček v letu 1931.		102.940·14
		3,358.283 41			3,358.283·41

	Din	Din		Din	Din
1. Račun obresti:			1. Račun obresti:		
Obresti hranilnih vlog:			a) Obresti posojil:		
1. Izplačane v letu 1931.	2.907·02		1. Vplačane v l. 1930.	49.269·67	
2. Kapitaliz. v letu 1931.	119.278·27		2. Vplač. v l. 1931. 246.421·83		
3. „ iz tekočega računa	5.357·20		3. Predpl. za l. 1932. 45.926·88		
4. „ iz trajne štednje	1.201·—		4. Vrnjene	193·94	200.301·01
5. „ Savezov dlog	12.043·—	140.786·49	5. Zaostale nepl. obresti l. 1931.	1.417·62	250.988·30
2. Račun režije:			2. Obresti naložb:		
Upravni stroški v letu 1931.	69 021·24		1. Denarnih zavodov	17.545·64	
Vplačila na račun upr. stroškov	44·202·12	24.819·12	2. Poštna hranilnica	11·81	17.557·45
3. Račun bilance:					
Dobiček na račun bilance		102.940·14			
		268.545·75			268·545·75

Ljubljana, dne 31. decembra 1931.

Število članov 1./I. 1931.	1174, deležev 1186
Na novo pristopilo l. 1931.	322, „ 323
Odpadlo	29, „ 29
Stanje 31./XII. 1931.	1467, deležev 1480

Upravni odbor:

Jeras Ernest s. r.
predsednikFratina Ludvik s. r.
blagajnikJuh Leopold s. r.
podpredsednikPunčuh Mirko s. r.
tajnikČerček Srečko s. r.
odbornikMohorič Ivan s. r.
odbornik

Primerjali s knjigami in prilogami in našli v soglasju:

Nadzorni odbor:

Zupanič Karel s. r.
predsednikLuschützky Josip s. r.
tajnikZupan Ciril s. r.
podpredsednikGajšek Anton s. r.
odbornikVertačnik Albert s. r.
odbornikBožič Alojzij s. r.
odbornik

Vabilo na

V. (II.) redni občni zbor

Kreditne zadruga uslužbencev drž. žel. v Ljubljani, r. z. z o. z.

---

ki se vrši

v ponedeljek dne 23. marca 1931. ob 19. uri v steklenem salonu kolodvorske restavracije, postaja Ljubljana glavni kolodvor.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega odbora.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Odobritev letnega zaključka.
4. Sklepanje o razrešitvi upravnega odbora.
5. Predlogi za spremembo pravil.
6. Volitve: a) dveh članov upravnega odbora,
b) dveh članov nadzornega odbora.
7. Slučajnosti.

Ako ne bo ob določeni uri občni zbor sklepčen, se vrši v smislu člena 35. združnih pravil pol ure nato v istih prostorih in z istim dnevnim redom nov občni zbor, ne glede na število zastopanih članov.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1931.

Upravni odbor.

Poročilo upravnega odbora

Kreditne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, r. z. z o. z.

Zadugarji! Upravni odbor Vam predlaga tem potom svoj letni zaključek, ki je peti v dobi obstoja naše zadruga.

Iz vseh postavk je ugotoviti, da je zadruga v tekočem letu krepko porastla in vendar so ostali pri zvišanem delu upravni stroški skoro neizpremenjeni. Upravni odbor je imel v preteklem poslovnem letu 24 rednih sej, izmed teh 1 sejo skupno z nadzornim odborom, in 4 izredne seje. Vse seje so bile sklepčne in se je na njih obravnavalo celotno 772 prošenj za posojila poleg ostalih tekočih poslov. V celoti je bilo 695 ugodno rešenih, odklonjenih pa 77 prošenj.

Zadruga je imela začetkom leta	884 članov.
Tekom leta je na novo pristopilo	310 članov.
Odpadlo je	20 članov.
Koncem leta je bilo torej	1174 članov.

Tekom leta so umrli sledeči zadugarji: g. Morel Ivan dne 17. II. 1930., Podlesnik Ferdinand dne 5. V. 1930., Dežman Pavel 17. XII. 1930. Umrlim ohranimo blag spomin!

V tekoči poslovni dobi je dospelo	782 dopisov.
Odposlanih je bilo	610 dopisov.
Torej skupno obravnavanih	1392 dopisov.

Denarni promet je znašal 29,928.889 Din.

Zadruga je vpeljala koncem leta nov način štednje pod označbo „Trajna štednja“, katere uspeh se bode pokazal šele v letu 1931., ker se je pričelo z zbiranjem tozadevnih prihrankov šele s 1. januarjem 1931.

Računski zaključek za leto 1930 Kreditne zadruge uslužb. drž. žel. v Ljubljani, ^{I. Z.} _{Z. O. Z.}

Imetje Račun dolga in imetja 1930 Dolg

	Din			Din	
1. Račun blagajne:					
Stanje 1. I. 1930.	3.351.76				
Dohodki v letu 1930.	12,479.521.85				
	12,482.873.61				
Izdatki v letu 1930.	12,258.244.31				
Stanje gotovine 31. XII. 1930.		224.629.30			
2. Račun poštne hranilnice:					
Stanje 1. I. 1930.	1.143.41				
Vplačila v letu 1930.	1,873.656.16				
	1,874.799.57				
Izplačila v letu 1930.	1,871.695.51				
Stanje 31. XII. 1930.		3.104.06			
3. Račun naložb:					
a) Tuji deleži	6.000.—				
b) Stanje naložb pri de- narnih zavodih dne 1. I. 1930.	266.700.98				
Vloženo v letu 1930.	5,733.000.—				
Obresti	36.085.91				
	6,035.786.89				
Dvig v letu 1930.	5,892.179.—				
Stanje 31. XII. 1930.	143.607.89	149.607.89			
4. Račun posojil:					
Stanje 1. I. 1930.	1,532.044.14				
Dana posojila v letu 1930.	2,595.121.—				
	4,127.165.14				
Vrnjena posojila v letu 1930.	1,789.477.75				
Stanje 31. XII. 1930.		2,337.687.39			
Zaostale obresti v letu 1930.		328.86			
		2,715.357.50			
1. Račun hranilnih vlog:					
Stanje 1. I. 1930.	1,413.915.52				
Vloge v letu 1930.	1,378.618.13				
	2,792.533.65				
Dvig v letu 1930.	913.374.42				
	1,879.159.23				
Kapitalizovane obresti leta 1930.	98.068.34				
Stanje 31. XII. 1930.		1,977.227.57			
2. Tekoči račun:					
Stanje 1. I. 1930.	185.821.29				
Vloge v letu 1930.	4,607.875.32				
	4,793.696.61				
Dvig v letu 1930.	4,389.508.75				
	404.187.86				
Kapitalizovane obresti leta 1930.	18.983.14				
Stanje 31. XII. 1930.		423.171.—			
3. Račun prehodnih zneskov:					
Predplačane obresti za leto 1931.				49.269.67	
4. Račun zadružnih deležev:					
Stanje 1. I. 1930	92.480.—				
Vplačani v letu 1930.	28.120.—				
	120.600.—				
Vrnjeni v letu 1930.	2.000.—				
Stanje 31. XII. 1930.		118.600.—			
5. Račun rezervnega sklada:					
Stanje 1. I. 1930.	45.218.65				
Dobiček iz leta 1929.	29.854.86				
Pristopnine iz leta 1930.	2.760.—				
Stanje 31. XII. 1930.		77.833.51			
6. Račun zgube in dobička:					
Dobiček v letu 1930.				69.255.75	
				2,715.357.50	

Zguba Račun zgube in dobička 1930 Dobiček

	Din			Din	
1. Račun obresti:					
Obresti hranilnih vlog:					
1. Izplačane v letu 1930.	1.775.83				
2. Kapitalizovane v letu 1930.	98.068.34				
3. Kapitalizovane iz tekočega računa v letu 1930.	18.983.14	118.827.31			
2. Račun režije:					
Upravni stroški v letu 1930.	56.753.46				
Vplačila na račun upravnih stroškov	37.683.26	19.070.20			
3. Račun bilance:					
Dobiček na račun bilance		69.255.75			
		207.153.26			
1. Račun obresti:					
a) Obresti posojil:					
1. Vplačane v letu 1929.	36.483.97				
2. Vplačane v l. 1930.	187.968.29				
3. Predplač. za l. 1931.	49.269.67				
4. Vrnjene	4.464.71	134.233.91			
5. Zaostale neplačane obresti leta 1930.	328.86	171.046.74			
b) Obresti naložb:					
1. Denarnih zavodov	36.085.91				
2. Poštne hranilnice	20.61	36.106.52			
		207.153.26			

Ljubljana, dne 31. decembra 1930.

Štev. članov 1. I. 1930. 884, deležev 896
Na novo pristopilo „ 310, „ 310
Odpadlo „ 20, „ 20
Stanje 31. XII. 1930. 1174, deležev 1186

Primerjali s knjigami in prilogami in našli v soglasju:

Upravni odbor:

Jeras Ernest s r. *Frafina Ludvik* s r. *Juf Leopold* s r.
predsednik blagajnik podpredsednik
Punčuf Mirko s r. *Čerček Grečko* s r. *Mohorič Ivan* s r.
tajnik odbornik odbornik

Nadzorstvo:

Zupanič Karel s r. *Zupan Ciril* s r. *Luschützky Josip* s r.
predsednik tajnik podpredsednik
Gajšek Anton s r. *Vertačnik Albert* s r. *Božič Alojzij* s r.
odbornik odbornik odbornik

Svetovna semena se dobijo v vseh naših prodajalnah.

1. Zelenjadna semena — vrečice po 1 Din.

- 2 Karfijola, zgodnja
- 9 Glavnato zelje, belo, zgodnje
- 12 Glavnato zelje, belo, pozno
- 14 Rdeče zelje
- 18 Ohrovt, zgodnji
- 22 Ohrovt, pozni
- 28 Kolerabice, vrhovne, bele, angleške
- 34 Kolerabice, vrhovne, bele, dunajske
- 36 Koleraba, podzemeljska, rumena
- 38 Korenjček za juho, rdeči, kratki
- 39 Korenjček za juho, rdeči, srednjedolgi
- 41 Peteršilj, dolgi, gladki
- 42 Peteršilj, kratki, zgodnji
- 45 Zelena ali celer
- 48 Zgodnja ali majska repa
- 49 Solatna pesa, rdeča, egiptovska
- 53 Mesečna redkvice, rdeča, okrogla
- 58 Mesečna redkvice, bela, dolga
- 62 Redkev ali povrtnica, črna, okrogla
- 64 Por ali poriluk
- 68 Glavnata solata, Kraljica majnika, zgodnja
- 70 Glavnata solata, Ljubljanska ajsarca
- 71 Glavnata solata, Cirus, velika, rumena
- 72 Glavnata solata, Braziljska, kodrasta
- 73 Glavnata solata, Parizarea, rjavordeče pikasta
- 75 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rjava
- 76 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rumena
- 77 Glavnata solata, Zimska, rumena
- 79 Solata, berivka (Schnittsalat)
- 80 Vezana solata ali štrucarca
- 81 Cikorija ali radič, rdeči
- 82 Cikorija ali radič, rumeni
- 85 Zimska endivija, rumena, širokolistnata
- 86 Zimska endivija, zelena, širokolistnata
- 90 Motovilec, domači, veliki
- 91 Špinača, širokolistnata
- 96 Kumare, dolge, zelene
- 97 Kumare, srednjedolge, zelene
- 98 Kumare, kratke, za vkladanje
- 108 Jedilne buče, dolge

- 127 Majaron, grmičasti
- 129 Paprika, velika, sladka
- 135 Paradižnik, veliki, rdeči
- 139 Čebulno seme, za rdečo čebulo

2. Grahi in fižoli — velike vrečice po 2 Din.

- 145 Grah, sladkorni (Zuckererbse), srednjevisoki
- 148 Grah za luščenje, zgodnji, majnikovi
- 149 Grah za luščenje, visoki, kljunasti
- 152 Grah, strženasti, Telefon, visoki
- 156 Fižol, nizki, fini, zelenostročni
- 158 Fižol, nizki, fini, rumenostročni
- 165 Fižol, visoki, fini, rumenostročni

3. Cvetlična semena — vrečice po 1 Din.

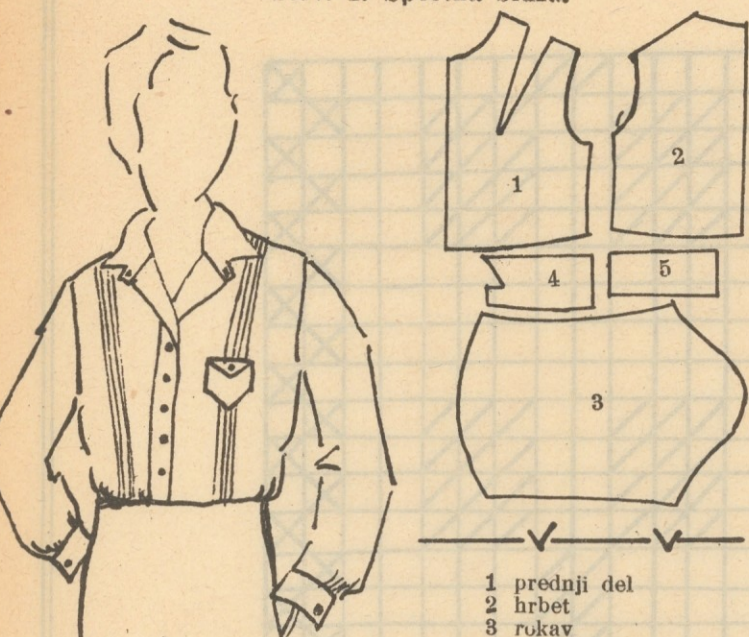
- 186 Poletne levkoje ali fajgelčki, mešane
- 196 Zlati šeboj (Goldlack), zimski
- 197 Balzamine, polnjene, mešane
- 205 Petunia hybrida, krasne barve, mešane
- 209 Phlox ali plamenica, mešani
- 221 Verbena hybrida I. vrste, v najlepših barvah, mešana
- 228 Aстре Strausenfeder, mešane
- 231 Aстре razne vrste, mešane
- 232 Zinnia elegans, najlepše vrste, mešane
- 235 Kineški nageljni, mešani
- 243 Antirrhinum majus, zajčki (Löwenmaul)
- 251 Shrysanthemum carinatum, enoletne kresnice
- 285 Clarkia elegans fl. pl., polnjene
- 287 Reseda odorata, dišeča resedica
- 290 Dahlia ali georgina, polnocvetna, mešana
- 301 Vrtni nageljni, zgodaj cvetoči, za drugo leto
- 302 Margaretni nageljni, cvetejo prvo leto
- 304 Poletne cvetlice, razne vrste, mešane
- 331 Helichrysum ali suhe rože (Strohblumen)
- 343 Ipomea purpurea, vrtni slak, ki se ovija
- 352 Belli perennis, marjetice, bele in rdeče, mešane

Pri naročilih semena naj se navede samo številko semena in število zavitkov. N. pr. za naročilo 5 vrečic graha, sladkornega, glasi naročilo: Seme štev. 145, vrečic 5.

Imamo tudi na zalogi umetna gnojila, mešanice za cvetlice, za koreninske, zelnote in stročne rastline kg à Din 3.—.

Pomladanska krojna priloga revije „Zadrugar“

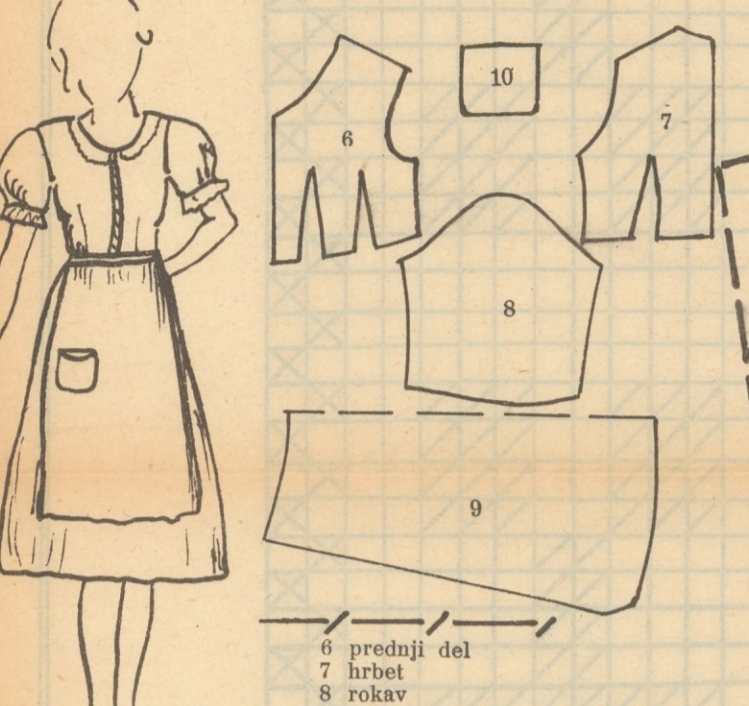
Stev. 1. Spornja blaza.

1 prednji del
2 hrbet
3 rokav
4 ovrtnik
5 zapustnik

Kroj za tako blazo je risan po zgornji širini 102 cm. Če je blago široko 70 cm, se porabi za njo 270 m, če je pa široko 80 ali 90 cm, ga je dovolj 250 m. Blaza je okrašena s šivnimi ročkami in majhnim žepkom, zapenja se lahko visoko k vratu ali se pa nosi odprta. Pri prikrjevanju se mora pri prednjem delu dodati 3-4 cm za rob, kjer so našiti gumbi. Zapustniki so dvojni lakor pri moški snaji in se zapenjajo na dva gumba.

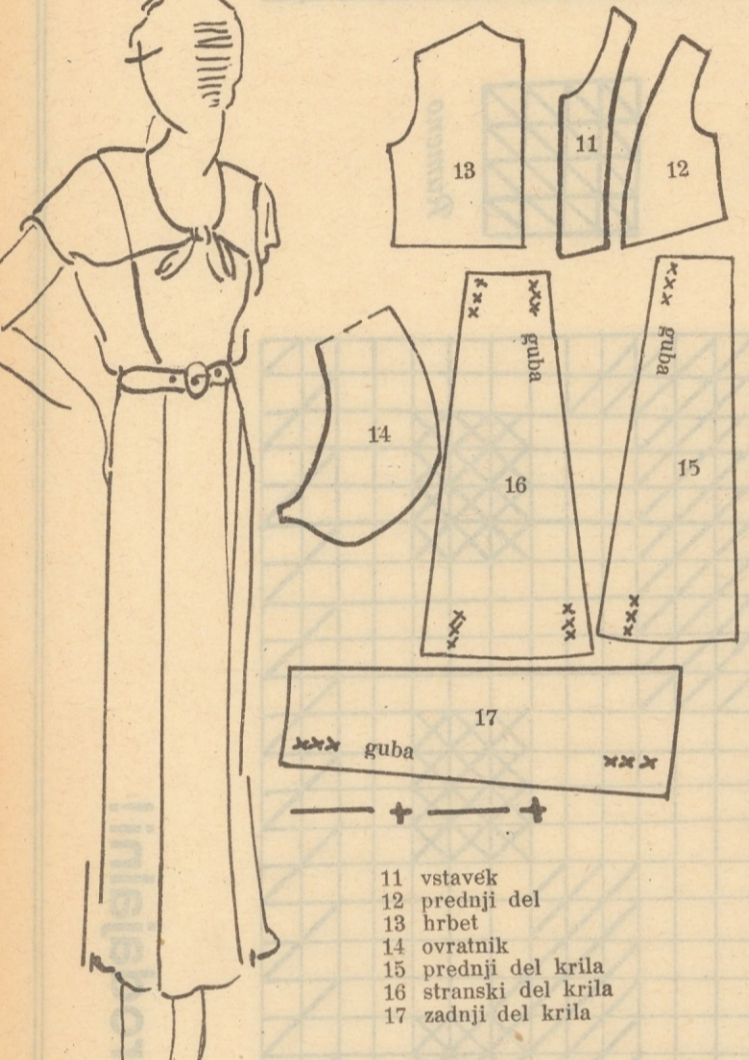
Stev. 2. Kmečka obleka.

6 prednji del
7 hrbet
8 rokav
9 1/2 predpasnika
10 žep

Taka kmečka obleka je vsa iz vzorčastega blaga. Fe se pa hoče nositi k tej beli blazi, se mora povečati rokavi in vratni izrez. Za krilo ni kroja, ker je sešito iz ravnila kosev blaga. Če hočete imeti krilo precej nabrane, morate vzeti najjajznej tri dolžine blaga. Tudi predpasnik za vsak dan je lahko iz ravnila kosa blaga in v nusu nabrane, za vršanjen pa je kroja na pol. Kroj za Elvotek je risan po zgornji širini 115 cm.

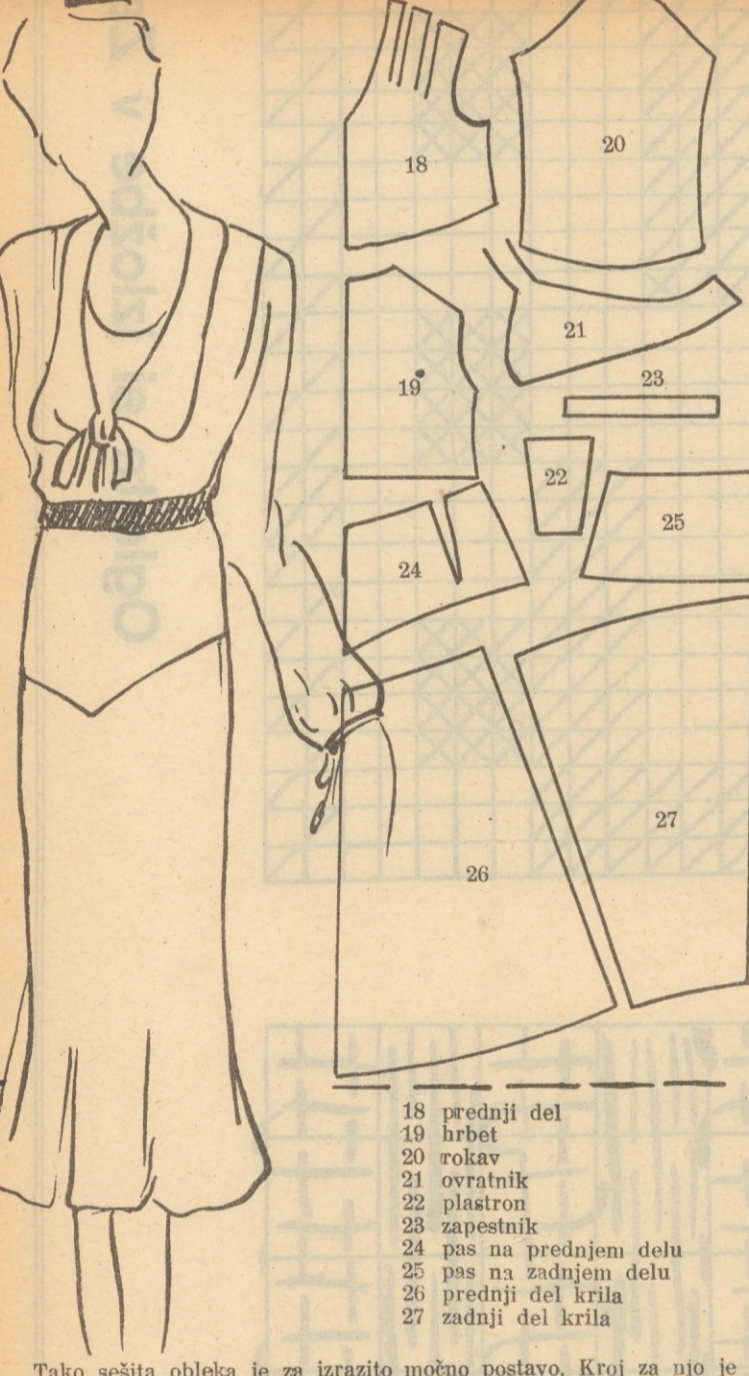
Stev. 3. Letna dekliska obleka.

11 vestavek
12 prednji del
13 hrbet
14 ovrtnik
15 prednji del krila
16 stranski del krila
17 zadnji del krila

Taka preprosta letna obleka je brez rokavov. Krilo in Elvotek sta sešita v pasu. Ovrtnik v obliki kopa je lahko iz enakega blaga kakor obleka ali pa iz enobarvnega, okrašen s vezanjem. Tudi pas je iz enakega blaga kakor obleka ali pa šiti s volno na mreženju ali avoklani mreži. Vzorec za tak pas je na krojni polji. Za tako preprosto obleko zadostujejo 9 m blaga, če je blago široko 80 ali 90 cm. Kroj za njo je risan po zgornji širini 92 cm.

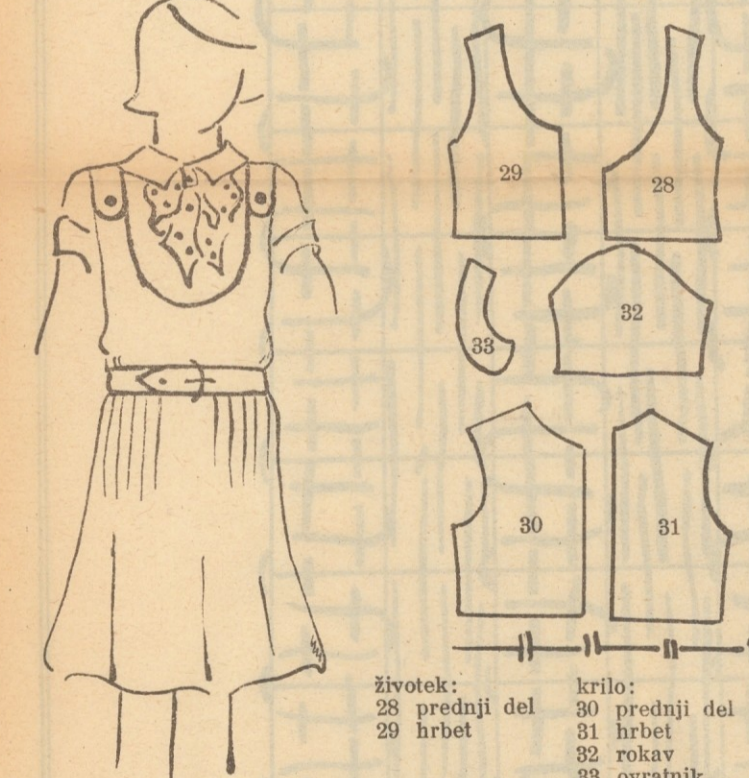
Stev. 4. Pranižena obleka za močnejšo postavo.

18 prednji del
19 hrbet
20 rokav
21 ovrtnik
22 plastron
23 zapustnik
24 pas na prednjem delu
25 pas na zadnjem delu
26 prednji del krila
27 zadnji del krila

Taka sešita obleka je na taratno močno postavu. Kroj za njo je risan po zgornji širini 115 cm in po bočni 134 cm. Krojena ni v celoti, marveč je sešita v pasu. Velik ovrtnik in plastron sta iz svetle svile. Na krilu je globoko središnje podolžno sedlo, na katero je rešiti spodnji del krila, ki je zvončast ali pa položen v gube. Za tako sešito obleko, če je dolga 120-125 cm, potrebujemo 450 m blaga, če je široko 100 cm.

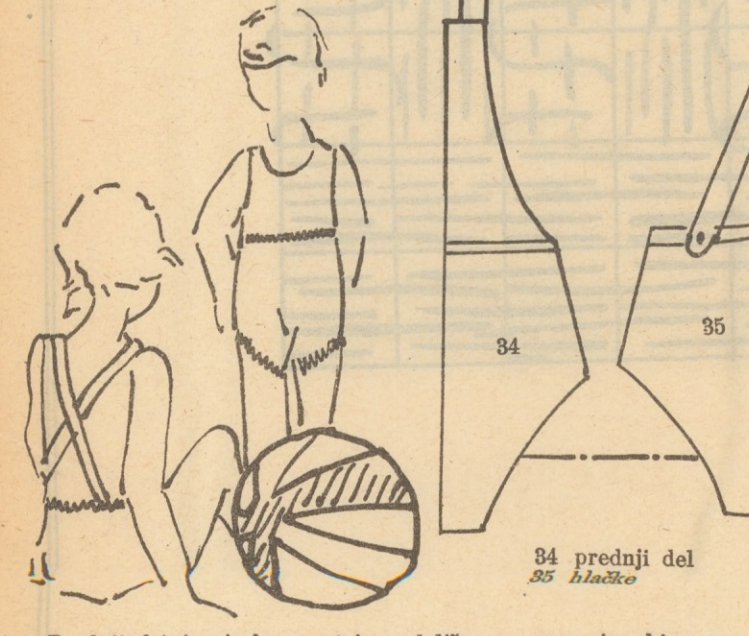
Stev. 5. Letna obleka za šest- do osemletno punčko.

28 prednji del
29 hrbet
30 prednji del
31 hrbet
32 rokav
33 ovrtnik

Taka obleka se lahko sešije vsa iz enakega blaga ali se pa kombinira iz trisravnega, vzorčastega in gladkega blaga. Telovnik in krilico sta navadno iz enakega blaga, obleka pa iz drugovega. Krilico, ki pa ne sme biti daljše ko do kolena, je lahko nabrane ali pa položeno v gube. Pisana vezanka pri vratu je punčkam zelo všeč.

Stev. 6. Otroška kopalna obleka.

34 prednji del
35 hrbet

Prednji del je visoko zaprt in podaljšan v naramnice, ki se prekrižajo na hrbitu in pripenjajo v pasu na blazko. Hlaške imajo v pasu prožen trak, da pri strani ni treba delati razpota. Če je obleka iz enobarvnega blaga, se obrobi z ozko pisano treso ali pa z opletalnimi vrvodni.

Predne začete prikrjevati, pmerite dobro kroj in ga primerjajte s merami, ki ste jih vzeli na osebi.

